Published and distributed under permit (No. 181), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА“
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
ВІВТОРОК, ЧЕТВЕР І СУБОТУ
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ“
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба вписувати на адресу „SVOBODA“.

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA“
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CTS.

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ВІВТОРОК, 21-го ВЕРЕСНЯ 1920. ЧИСЛО 114. VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., TUESDAY, SEPTEMBER 21, 1920. No. 114.

ПРИМУСОВИЙ ПОБІР УКРАЇНЦІВ В ГАЛИЧИНІ.

Поляки не пускають вістий про українське повстаннє.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

ПОЛЯКИ ЗАРЯДИЛИ ПРИМУСОВЕ РЕКРУТОВАННЄ УКРАЇНЦІВ ДО ВІЙСКА.

ВІДЕНЬ, 1. вересня (Західно-Українська Пресова Агенция).— **Утікачі зі східної Галичини, котрі щойно прибули до Відня, однозвучно оповідають, що у всіх громадах Східної Галичини прибито оголошення, якими взивається всіх мущин від 18 до 35 року життя без ріжниці народности, щоб вони безпроволочно явилися перед найблизшою поборовою комісією. Оповістки носять підписи старостів і асентирункових комісарів. В краю аж роїться від окремих кінних стеж, котрі всіх стрічних мущин відразу арештують і ведуть до поборових комісій.**

ПОЛЯКИ НЕ ПУСКАЮТЬ ВІСТИЙ ПРО УКРАЇНСЬКЕ ПОВСТАННЄ.

ВІДЕНЬ, 1. вересня (У. П. Б.) — **„Дас Дайтше Фольксблят“ містить осьтакий комунікат західно-української пресової агенції: Проти тверджень польських агенцій, за границею треба виразно ствердити, що український повстанчий рух в Галичині єсть дійсностю, яка не стоїть в ніякій звязи з большевизмом. Галицькій пресі до недавна було зовсім заборонено хочби лише слівцем згадати про повстаннє, бо це дуже не на руку Полякам. Щойно „Курнер Львовскі“ з дня 26. серпня пише в одній дописі про мнимі „українські банди“, котрі увійшли до Стрия. Щойно опісля прийшла з Варшави через Прешбург інспірована вістка про ліквідацію (знесеннє) українського правительства „щурів“ у Східній Галичині, а найновійшимновійшим винаходом єсть вістка про австро-угорських бранців, котрі хвилево заняли Стрий. Всі отсі польські заперечування і перекручування не можуть одначе усунути зі світа дійсности, що мимо нечувано страшних відносин українське населеннє Галичини хватило за зброю, щоб скинути зненавиджене польське ярмо.**

УКРАЇНСЬКА СПРАВА НА КОНФЕРЕНЦІЇ В РИЗІ.

МОСКВА, 15. вересня (А. П.). — Росія сильнійша ніж коли під мілітарним зглядом — каже Троцький у своїм воєннім огляді, друкованім в большевицькій „Правді“. Новий наступ проти Польщі якраз приготовляється — каже він. Хоч прогнані з Варшави, то Росія держить ще 400 верст території з тих 600, які заняла була в наступі проти Польщі.

Независимість Литви забезпечена — каже Троцький, — а Україну й Білу Русь увільнено від польської окупації.

Польське бажаннє мира єсть нещире — каже комісар Троцький, бо Польща все держиться політики проволікання. **Остання польська телеграма до Чічеріна домагається допущення на мирову конференцію в Ризі представників „Української Демократичної Републики“. Троцький одначе називає це „Петлюрівською Україною“, котра не істнує. Зате „Українська Советська Република“ це факт і вона буде брати участь в переговорах. Петлюрова Україна це польська видумка** а змагання, щоб ввести її на мирову конференцію — це характеристична польська тактика.

Росія, хоч бажає мира, то одначе приневолена витягнути заключеннє, що Поляків може спамятати лише добра лекція, дана її червоною армією.

ВРАНҐЕЛЬ ДО ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ.

Козакам обіцює він всеросійське установче зібраннє.

ВІДЕНЬ, 1. вересня (У. П. Б.) — Ґенерал Вранґель видав поклик до повстанців Західної України, в якому він взиває їх злучитися з ним. Він обіцяв їм землю і волю. Зноваж в одній заяві перед козаками каже ґенерал, що він не заперестане воювати, аж доки Росія не буде освободжена і доки не буде скликане всеросійське установче зібраннє.

Вранґель признає, що Махно зі своїми протибольшевицькими українськими селянами робить велику прислугу. В дійсности так воно і єсть. Махнове війско зростає чимраз більше. Махна признає усе селяньство на Україні. Большевики знають, який непримиримий ворог стоїть проти них. „Зелені війска“ Махна спиняють всякий большевицький похід.

ПОВСТАННЯ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ.

ВІДЕНЬ, 1. вересня (У. П. Б.) — Повстання українського населення проти большевицьких війск обняли цілу Україну. На большевицький приказ мобілізації на Україні відповіли селяни зоруженим повстаннєм. Всюди творяться повстанчі відділи, котрі заняли значні простори, а то: в київській ґубернії заняв відділ **отамана Струка** цілу полосу від Київа до Остера, Мозира, Овруча і Радомишля. Коло Чорнобиля стоять проти большевиків два зоружених пароплавів. Полосу Бородянка, Малич і Брусилів і Макарів заняв батальон **отамана Залізняка** під проводом сотника Волощенка. В околиці Фастова, Василькова і Білої Церкви господарять відділи отамана **Підгорського і Гончаря.** В околиці Триполя стоїть відділ четаря Цигана в постійній боротьбі з большевиками. Повстанці стоять в звязи з **„Батальоном Шевченка“,** який стоїть під командою **прапорщика Ромашка.** Цей батальон займає зелізничий шлях з Київа до Гребінки і з Київа до Мізиня. Як військовий дорадник остає при нім **ґенерал Сікора,** колишній командант „Сірої дивізії“, зорґанізованої в Новгороді Волинськім. Шлях: Конотоп-Ніжин стоїть під доглядом „батальона смерти“ **отамана Івана Сірка.**

Большевицькі спроби, спонукати повстанців до зложення оружа обіцянкою амнестії, не вдалися. Кличем повстанців єсть: Боротьба до останнього віддиху за свободу України.

СОЮЗ МЕЖИ ПЕТЛЮРОЮ І КУБАНЮ.

ВІДЕНЬ, 31. серпня (У. П. Б.) — Правительство Петлюри заключило союз з представниками Кубанської Републики, коли вони прибули недавно до Тарнова. Українська Република і Кубанська Република разом з Чорноморем признають себе взаїмно як независимі републики. Вони зобовязуються до взаїмного попирання себе в боротьбі о независимість під мілітарним, господарським і політичним зглядом. Обі републики зобовязуються заключувати ніяких союзів з ворогами котроїнебудь з них. Приготовляються військові та фінансові угоди. Умова предвиджує парляментарну ратифікацію обох републик.

Буденний проголосив себе Українцем?

Доходить нас вістка, що знаний командант совітської кавалерії козак Буденний проголосив себе Українцем, а підчинені собі відділи кавалерії українськими. Причини цего кроку славного совітського героя мають бути слідуючі: Буденний зачинає переростати инших совітських лідерів — значінням в армії і особистим впливом серед мас. Його звізда зачинає затемнювати навіть звізду Троцького. На згаданім тлі від довшого часу істнують поважні непорозуміння між ним і московським реввоєнсовітом. Аби знайти опору в чужім елементі, Буденний в момент приходу на українську область, приблизився до комітету партії українських боротьбістів і находиться з ним в найтіснійшому контакті. Панує загальне переконання, що Буденний зі своєю армією легко може перейти на службу України і українського національного руху.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

З СПРАВІ ВИБУХУ БОМБИ В НЮ ЙОРКУ

ведеться енерґічне слідство федеральними властями. Відкрито, що один день перед вибухом поприсилав якийсь Фішер з Гемілтон, Онт., Канада, остороги до Ню Йорку і на тій підставі його арештовано. Він находиться вже в дорозі до Ню Йорку. Поліція пильно слідить також всі большевицькі та анархістичні орґанізації, бо є богато признак, що то радикальні елементи хотіли в той спосіб розпочати терор. Арештовано співробітника московської ґазети „Русскій Голос“ Александра Бриловського, хоч йому не закидають безпосередної участи в замаху.

Радикальні елементи знова кажуть, що вибух бомби — це припадок, а поліція нарочно звернула слідство в сторону большевиків, щоби зробити на них нагінку.

ПРЕЗИДЕНТ ДАЄ 500 ДОЛЯРІВ НА ВИБОРЧУ АҐІТАЦІЮ.

„Як звичайний рядовий“ прислав президент Вилсон свій чек на 500 долярів до рук касієра Демократичного Комітету В. М. Марша в Ню Йорку. В листі замічує президент, що в тій виборчій кампанії єсть виставлена на небезпеку честь Америки і тому всі горожани повинні причинитися до побіди кандидата тої партії, котра хоче боронити становище Америки серед инших народів.

НАСЕЛЕННЄ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ЗРОСЛО ДО 105,768.106.

ВАШИНҐТОН, 18. вересня. — Загальне число населення Злучених Держав — без посілостий — виносить мабуть 105,-768.106 після побіжного і неурядового обчислення Цензусового Бюра. Значить, що від 1910 року приріст населення виносить 13,796.840 людий; в 1910 р. виказало обчисленнє 91,972.-266 людий.

Кінцеве і дійсне обчисленнє не буде готове перед ДнемПодяки. Теперішний зріст населення єсть процентово найслабшим в історії Америки. В 1800 році приріст населення виносив 3.1 процент, а в 1900 році 20.7 процент. Причиною слабого приросту єсть здержаннє іміґрації через війну.

З ПОЛЬЩІ.

ПОЛЯКИ ЙДУТЬ ЗНОВА ВПЕРЕД.

Заняли Луцк і Радехів.

ВАРШАВА, 17. вересня. (А. П.). — **Луцьк,** важне укріплене місто, 40 миль на схід від Володимира Волинського, дісталася в руки Поляків, котрі осягнули значні успіхи на цілому 240-милевому фронті, — як про це говорить сьогоднішнє урядове звідомленнє.

Поляки, в своїх скоках з околиці над Припетю аж до Дністра на полудне, йдуть на схід. Вони прогнали советські війска в ріжних точках і забрали велику скількість воєнного матеріялу та сотки бранців.

На північ від Берестя Литовського Поляки прийшли до найбільших европейських лісів, які були давнійше місцем польовання для царів. На схід від Кобриня вони володіли над **Городецьким каналом,** котрий лучить Буг з Припетю і Дніпром.

Польські війска перейшли через ріку Стохід, поступили здовж зелізниці до **Рожища** і заняли **Туринку.**

Польська кіннота заняла **Холоїв і Радехів** в околиці Гнилої Липи (?) і горішного Буга.

Українці й Поляки, котрі воюють разом на північ від Дністра, побили Росіян, а погоня дійшла до лінії **Жиравка, Угриньківці, Потік Золотий, Коростяни і Монастириська.** Богато бранців дісталося в полон.

Заняттє Луцька дає Полякам контролю над більше ніж половиною укріпленого трикутника на полудневий схід від Ковля. Цей трикутник становлять: Луцьк, Дубно і Рівне. Ті дві останні твердини находяться вже у віддали гарматного вистрілу з польських боєвих ліній.

МОСКВА ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО НЕВДАЧІ.

ЛОНДОН, 18. вересня. — Урядове звідомленнє з пятниці з Москви допускає, що большевицькі війска цофаються в Галичині. Воно звучить:

„В околиці Львова наші війска по завзятій боротьбі відступили на лінію: Станіславчик, Соколів, Бисли і Камінь. Боротьба йде дальше.

„Наші війска йдуть успішно вперед в околиці Кобрина, на північний схід від Берестя.

„Завзяті бої йдуть в околиці Ковля і Луцька.

„На Азовському морі наша фльотила побідила фльотилю ворога (Вранґеля), зложину з сімох кораблів. З них один затоплений, а два ушкоджені“.

ПОЛЯКИ ПРОГАНЯЮТЬ ЖИДІВ З АРМІЇ.

ВІДЕНЬ, 1. верeня. (У. П. Б.). — Поляки викидають з рядів армії Жидів. Салдати Жиди відправляється до концентраційної станиці в Яблонові.

З РОСІЇ.

НЕМА НАДІЇ НА УСПІХ МИРОВИХ ПЕРЕГОВОРІВ В РИЗІ.

Голова польської делеґації їздить старою шкапою на поломанім возі, а большевик парадує в царськім автомобілю.

РИҐА (Латвія), 18 вересня (А. П.). По двогодинній конференції нині пополудни межи головою польської мирової делеґації М. Домбським і головою русскої делеґації Адольфом Йоффе, висловив секретар польської делеґації М. Лядас думку, що єсть мала надія на закінченнє польської-рускої боротьби, доки не заключать хоч прелімінарного (в головних начерках) мира.

Теперішнє корисне для Поляків воєнне положеннє і проволока в прибуттю польської мирової делеґації, разом з протяглим поступованнем в приготованнях — все те викликує враженнє, що мирова конференція буде тривати довго. Заки Поляки установлять лінію якої можна би легко боронити, Польща, по думці деяких урядових кругів, не перестане воювати.

Сьогоднішна конференція відбулася при замкнених дверях в домі „Під Чорною Головою“, збудованім ще в XIV. століттю купцями холостяками. М. Йоффе їхав на конференцію автомобілем, котрий належав до бувшого російського царя, а М. Домбскі причвалав на однокіннім поломанім возі.

БІЛА РУСЬ ПРОГОЛОШЕНА РЕПУБЛИКОЮ.

КОПЕНҐАҐЕН, 17. вересня. — Білорусь проголошено советською републикою, як про це доносять спізнені вісти з Ковна, на Литві. Проклямація, яку підписали білоруські і литовські комуністи і представники „Бунду“ (жидівського), видала в Минську дня 7. вересня.

НЕМА НІЯКИХ ПОВСТАНЬ В РОСІЇ — КАЖЕ ЧІЧЕРІН.

Боронить Українську советську Републику.

НАЗИВАЄ НОТУ СЕКРЕТАРЯ КОЛБІ „ГЛУПОТОЮ“.

(Телеграфує Карло Віґанд, кореспондент газети „Н. Й. Амерікен“).

БЕРЛІН, 18. вересня. — Нема ніяких повстань проти советської Росії. Советське правительство сильнійше ніж коли.

Нота американського державного секретаря Колбі до італійського амбасадора в справі Росії єсть „обидливою глупотою“.

Такі вдаряючі арґументи можна вичитати в бездротній телеграмі, яку я дістав від советського міністра закордонних справ, Чічеріна, у відповідь на питання, які я поставив йому перед кількома днями.

Ось його депеша:

„Русска делеґація виїхала до Риги під проводом Йоффе, котрий провадив переговори з Німцями в Берестю, а опісля в Берліні. Він також провадив переговори з Естонією в Дорпаті і з Литвою в Москві і в Ризі.

„Загалом він заключив 14 договорів. Кромі договору з Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією та иншими краями, він сидів з делеґатами сімох російських держав.

„Російські й українські наміри є такі мирні, якими вони були весь час. Ані одна з наших умов не має характеру ультимата. Непоборимі перепони виринають в Польщі, домагаються знова створення буржуазної України під назвою „буферної держави“.

„Україна єсть независимою державою, одначе це советська република і вона єсть в стислій дружбі з русскими советами висловом волі народу на конґресі советів.

„Росія не може обманити українського робочого люду (побачимо — ред.), і не може допустити до того, щоби Україна була віддана Польщі, або польському аґентови Петлюрі, котрого відкинули з ненавистю українські маси.

„На тій точці неможливі ніякі торги. Україна, як вільна (?) советська република буде воювати до останньої краплі крови проти польської нахабности а русска советська република поможе її.

„Росія не може відповісти урядово Америці, бо Америка не звернула своєї ноти до Росії, але я видаю обіжник до представників за границею з протестом проти очернення зі сторони американського правительства та, щоби збити глупости Колбія.

„Це чиста калюмнія сказати, що русске правительство ломить своє слово. Такого прикладу не було ніколи по нашій стороні. Це цілком неоправдане, зі сторони н. Колбія, щоби він виступав з такою обидливою глупотою.

„Нема ніяких револьт в Росії. Все те єсть чистою видумкою. Це продовженнє кампанії очернення.

„Дурне говореннє про признаки, що советський режім зближається до кінця викликує сміх в кождого, хто знає відносини в Росії. Мимо всіх наших трудностий і терпінь, наша советська система, яка єсть одинокою народньою системою, стає сильнійшою з дня на день“.

ЧОМУ АНҐЛІЯ ХОЧЕ МИРА ЗІ СОВЄТАМИ?

БЕРЛІН, 18. вересня. — Велика Британія бажає мира зі советською Росією з двох причин:

1. Бо робітники і промисловці того домагаються, а кромі того цивільна війна з Ірляндією приневолює Анґлію до цего;

2. Бо становище Великої Британії єсть захитане на близькім Сході та в Індії.

Таку діягнозу поставив Лев Каменев, русскій советський лідер, котрий вертає до Москви по особисті інструкції по своїй до певної міри бурливій карієрі в Лондоні.

Велика Британія так потребує торговельних зносин з Росією, що він (Каменев) мусить вернути до Анґлії.

Після його думки політика Лойда Джорджа не опирається на ніяких засадах і він руководився лише тим, хто побіджає, Поляки, чи Москалі. Тепер знова він єсть під впливом авантурішної політики Франції. Він тепер не хоче навіть чути про признаннє советського правлінне і про мир з Росією, але з другої сторони він не хоче стратити нагоди на торговлю з Росією.

З ІТАЛІЇ.

РОБІТНИКИ ЗАЙМАЮТЬ ФАБРИКИ В ПОЛУДНЕВІЙ ІТАЛІЇ.

РИМ, 18. вересня. — 30.000 робітників займило фабрики в Терні, в полудневій Італії. Це єсть одно з найважнійших промислових місточок в тім краю. Одинокий виїмок — це фабрики Ідрос, які належать до Американців і де виробляється амоняк.

20 милеву зелізничу лінію, що веде з Риму до Тіволі і належить до Бельґійців, заняли робітники і служба цеї зелізниці вчера, але сьогодня віддали її назад властителям, коли ті згодилися на підвишку платні.

РОЗХОДИТЬСЯ О ПІДВИСШЕННЄ РОБІТНИЧОЇ ПЛАТНІ.

МІЛЯН, 18. вересня. — Переговори межи властителями і робітниками металевих фабрик поступають вдоволяючо вперед. Єсть надія, що в короткім часі мож буде осягнути згоду. Найтяжшою справою єсть відданнє фабрик властителям. Була вже згода, що робітники покинуть фабрики рівночасно з тим, коли дістануть залягаючу платню.

Не погодилися ще одначе, яка має бути підвишка. Робітники домагаються підвисшення о 7 лірів і 20 сантимів денно — це значить тільки, що $1.44 центи, а підприємці не хочуть дати більше як 4 ліри, (значить 80 центів американських).

РОБІТНИКИ ГОДЯТЬСЯ НА ПІДВИШКУ.

МІЛЯН, 19. вересня.—Вірять, що прийде до цілковитої угоди межи підприємцями і робітниками, по успішних конференціях, які ведуться тутки.

Металюрґічні робітники приняли підвишку о 4 ліри (80 американських центів) денно, одначе ця підвишка має бути знижена о 20 процент для молодих робітників (18—20 літ), а о 40 процент для жінок і дітий. Підприємці згодилися також дати робітникам один тиждень вакацій в році. Робітники домагаються тої підвишки від дня 1. липня, а підприємці хочуть дати від дня, коли наново розпічнеться робота.

Делеґати спільної конференції підприємців і робітників поїхали до Риму, щоби переправляти з премієром Джоліті.

З РІЖНИХ СТОРІН.

ЧЕСЬКО-БОЛГАРСЬКИЙ ДОГОВІР.

ПРАГА, 19. вересня. — Чехословаччина підписала торговельний договір з Болгарією, як це оголошено сьогодня.

ЛІҐА НАРОДІВ МАЄ ПОРІШИТИ ШВЕДСЬКО-ФІНСЬКИЙ СПІР.

ПАРИЖ, 18. вересня. (А. П.). — Фінляндія і Швеція згодилися приняти інтервенцію Ліґи Народів в їх спорі про приналежність Аляндських островів в Ботнійськім заливі. Обі держави хотіли би задержати ці острови для себе. Ліґа Народів визначить окрему комісію, яка має перестудіювати цю справу і здати звіт Головній Раді.

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893.

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50
Single copy 4 cents.		Поодиноке число 4 центи.	

З Канади належить висилати гроші лише моні-ордером, а не паперовими грішми, бо сі стоять в Злучених Державах нисше ціни. При виміні числять 15 центів від кождого канадійського паперового доляра.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщуванні в „Свободі" редакція не відповідає.

НОТА ПРЕЗИДЕНТА ЗАХ. УНР. ДО ПРЕДСТАВНИКІВ АЛІЯНТСЬКИХ УРЯДІВ.

(З „віденського Укр. Прапора").

Дня 20-го серпня 1920 вислав През. Зах. УНР. Др. Евген Петрущевич, до представників Урядів Коаліції слідуючу ноту:

Іменем Української Національної Ради Східної Галичини підношу перед Вашою Ексцеленцією, як представником Уряду Королівства Великої Британії і иншими правительствами антанти та перед всім культурним світом протест проти безоглядного варварства, з яким Польща винищує Східну Галичину й її населення.

Цілий край остає в облозі польських війск, які грабують українських селян, винищених шестилітною війною, харчі, рільні плоди, худобу, гроші, одежу, обув, рільничі знаряди. Селян, що обороняють останки свойого майна польські жовніри часто розстрілюють. До таких військових реквізицій долучуються ще й рабунки, довершувані безчисленними ватагами польських дезертирів, від яких роїться в цілім краю.

Щоби доповнити ту працю польських війск над винищенням краю, цивільні окупаційні власти переводять на українських селах на свою руку систематичні, безпощадні реквізиції збіжа. Наслідком того після цілорічної важкої праці і після жнив українські селяни в деяких околицях вже тепер починають голодувати. Під зиму не стане збіжа на засів селянських піль.

Анархія і польська самоволя, що обхопила Східну Галичину вже з першим приходом туди польських війск літом 1919 року, зросла тепер до небувалої міри. Вже досі поруч окупаційних органів, установлених в краю варшавським Урядом, урядували польські організації політичні, які зміняли і касували зарядження окупаційних властий або не допускали до виконання тих заряджень і виконували фактичну самовільну владу. Тепер команди польських фронтових і етапних частин пороздавали тим польським політичним організаціям і всім польським мущинам по містах, иноді жінкам і дітям безліч оружя і муніції, формуючи в той спосіб уоружені цивільні відділи. Террор і самоволя тих уоружених польських банд це в сучасну хвилю закон і право для Українців Східної Галичини. Українські селяни, робітники і інтеліґенти знова мучаться в польських вязницях. Протиправно і насильно переводиться тими польськими бандами масовий побір українських мущин нібито до примусових военних робіт, а покликаних в той спосіб опісля приневолюється до фронтової військової служби. Українських залізничних функціонерів вивозять польські власти масово на захід, оставляючи їх родини без ніякого заосмотрення.

Територія Східної Галичини було від початку світової війни, себ-то від року 1914 операційним тереном безнастанних боїв, ведених з усіх сторін: як російської і австрійської так німецької і турецької, опісля польської а тепер знов совітсько-російської і польської сторони, так що вона стала краєм виїмкового знищення, голоду, нужди і епідемічних недуг. Користуючись военними операціями і під їх претекстом, Польща бажає Східну Галичину і заселюючий її український нарід довести до повної руїни. Не говорячи про инші наслідки того основного знищення, такий стан краю ще більше утруднить спровадження постійного миру на сході Европи.

В імя примітивних життєвих прав людини і прав національних, прошу Вашу Ексцеленцію вити всіх заходів і видати відповідні міри, щоби тепер, заки буде вирішене питання про правно-державне становище Східної Галичини, був покладений край такій польській адміністрації, якої ціллю являється повне зруйновання краю і винищення заселюючого її українського народу.

Др. Евген Петрущевич,
Президент Укр. Нац. Ради Сх. Галичини.

КОНВЕНЦІЯ ЗА ПЛЕЧИМА.

(Допись з Ейкрон, Огайо).

Говори мало, а слухай много.

Желаючи як найкрасшого успіху XV. головній конвенції У. Н. С., хочу поділитись зі своїми думками із всіми делеґатами, котрі зїдуться до Филаделфії, Па., на другий місяць.

Панове делеґати! Зрозуміймо слова, подані в часописі „Свободі" делеґатом о. Спілітакевичем, і застановімся добре. Кождому чоловікови зрозуміле є слово **добро.** Добра желаємо собі, свому народови, а також нашій дорогій і найбезпечнійшій орґанізації. Правда, що так? Нас нарід вибирає з надією, що богато добра зробимо і можемо зробити для них і для себе.

Будучи вже на кількох конвенціях, я наочно переконався, що не всі делеґати стараються відробити те, за що їм платять місцеві відділи або У. Н. С. Не один їде, бо його вибрали і то все, не згадуючи який обовязок на себе взяв.

Будь ласкаві, не гнівайтесь, панове делеґати, бо я маю на думці лиш деяких а не всіх!

Позвольте, зачну від початку.

Коли там прибудемо, розпічнемо конвенційні наради, то перша річ, розуміймо, що предсідатель конвенції, без ріжниці, хто він буде, хоч би найздоровійше горло мав, то нас не втишить як всі будемо кричати або на купу говорити. Розуміймо і се, що кождий з нас скорше буде мати голос, як будемо поступати після програми і порядку. Розуміймо і те, щоб не тратити дорогого часу покурюванням циґареток в осібний кімнаті підчас нарад конвенції. Розуміймо і се, що коли прийде час вибирати новий уряд, то не має бути поміж нами жадної аґітації. Бо ми повинні після свого переконання розуміти, хто може і схоче працювати для добра нашої орґанізації і коли се зробимо, так будьмо певні, що ціла конвенція вийде як слід і всі з радостю розійдемось до своїх місцевостий, де дістанемо красний привіт від членів нашої орґанізації.

Пишучи ті слова, маю на думці і серці ніщо инше як добра не лише У. Н. С. але й цілого українського народу.

Алекса Цепко,
делеґат від. 295 У. Н. С.

КІЛЬКА СЛІВ ДО ПРОЄКТОДАВЦІВ.

Читаючи проєкти передконвенційні, приходжу повільно до переконання, що велике число проєктодавців пишеть нісенітниці, яких ні причіпити ні прилатати, а пишуть тому, що справ не розуміють. Звичайно дві річи ударяє в таких проєктах: Цілковита зміна уряду і редаґоване „Свободи". Щодо зміни в уряді, так се не така велика річ, тому що при теперішних відносинах і при теперішній платні не можна припускати, щоби теперішні урядники хотіли і на дальше позіставати, а коли усунуться самі, так правдоподібно буде біганина по салі конвенційній, щоби хтось їх заступив. Не розходиться тут о такі уряди як головного предсідателя, касієра і радних. На такі уряди знайдуться люди, бо на се, щоби „гонір" мати і від часу до часу зїхатися на наради чи контролю, по зробленій властями контролі, се ще не так велика штука, однак розходиться о двох людий, а іменно о обох секретарів, які властиво тягнуть на своїх барках ярмо цілого заряду і під яких адресою тепер саме сиплються всякого рода закиди і дотинки. Від послідної конвенції на посаді секретаря рекордового уже третій чоловік, і безперечно, що се не з користию орґанізації. Секретарем фінансовим позіставав майже від самого започаткования У. Н. С. п. Ядловський, який саме вніс свою резиґнацію і коли-б не се, що конвенція за плечима, напевно був би й уступив. Тому сі проєктодавці, які так за одним замахом, хотіліб викинути старий уряд, можуть потішатись хиба тим, **що тяжко їм не прийде з викиданнем, але тяжше з вибором нових урядників.** Тепер коли У. Н. С. стоїть під контролею стейтів і трактований як усі другі подібні інституції забезпечень посмертного, треба на урядників людий фахових, які своє ремесло розуміють, знають книговодство і язик анґлійський докладно, і притім які посідають якетаке загальне образоване, а коли такі люди і є, так місто пхатися до У. Н. С. і напрошуватись на уряд і бути приготованими до вічні доцьвірки, що то мовляв „животи пасуть на народнім хлібі", такі люди потраплять знайти собі посади в анґлійських інституціях, де їм не лише ліпше заплатять, але і будуть трактувати як людий. Тому на посади секретарів хиба можуть старатись такі люди, які деинде кавалка хліба не можуть знайти, а такі люди і в У. Н. С. не повинні бути. Воно час уже вилучити дурне політикованнє і старосвітські міркування, а урядникам У. Н. С. дати таку платню, яка належиться за роботу, щоби чоловік який приходить до праці в У. Н. С. міг заробити стілько, кілько треба на утриманнє родини і щоби не потребував жебрати підвишки. Коли нині перший-ліпший робітник є встані на шифту взяти від 100-200 дол. так урядники У. Н. С. мусять працювати по 175 дол. цілих 31 днів, і заки таку платню вижебрали, так потреба було відноситись аж до відділів. **І тісамі урядники, які нині мають меньше за цілий місяць ніж неодин з проєктодавців на два тижні, тісамі урядники мають бути на будуче ще й ограничені і навіть не вільно їм буде старатись о підвишку, аж прийде нова конвенція. Чому сі мудрі проєктодавці не віднесуться до бучерів, ґросерників, кравців і т. д. і не скажуть сим „заштапувати" всяку підвишку в цінах, аж делеґати У. Н. С. зберуться на нову конвенцію? Се хиба булоб з більшою користю і для них самих!**

Було-б ліпше, як би проєктодавці більше вважали, яких делеґатів їх відділи висилають, а делеґати зїхавшись раз на конвенцію, коли така вже мусить бути, місто парадувати, витрачувати час на ріжні потрібні і непотрібні звіти, промови, старались вибрати такий уряд і з такою властию, щоби той міг цілковито їх заступати і в разі потреби журитись тим, чи урядникам У. Н. С. треба підвишки чи ні; чи треба помічника чи ні; чи урядники заслугують на довіре; і чи сповняють свої обовязки. Треба вже раз зрозуміти, що У. Н. С. се не давна орґанізацийка, якою опікувався Бог і люди, але якою нарешті нарешті заопікувались власти і коли сі скажуть „Но", так всякі проєкти хоч би і всіх підуть до коша, як то було з проєктами з попередніх конвенцій, і що дарма на се витрачувати чорнило і папір. Головно ходить о сам заряд і тому замісць критикувати старих урядників, замісць їх розганяти на штири вітри ще перед конвенцією, а тимсамим відбирати відвагу порядним людям старатись о уряд, хоч би і новим, постаратись раз о такий уряд, який мав би і силу і послух і довіре в загалу, а заразом і пошану.

Щодо **„Свободи"** — так ся тепер так редаґована як кождий з проєктодавців хотівби її мати редаґованою. Що в ній половина оголошень, се заслуга з одної сторони управителя „Свободи", який, не маючи відповідних фондів, мусить брати оголошення, щоби обігнати кошти, які конечні, щоби можна було видавати часопись в такім обемі і так часто як виходить, а з другої сторони се заслуга самих проєдодавців, які хотячи мати часопись часто і задармо, волять читати оголошення ніж заплатити два рази стілько, як платять, щоби обійтись без оголошень. Оскільки здається мені, оголошення приносять тепер якраз стільки, скільки всі члени У. Н. С. платять за „Свободу", тому кривдувати і нарікати нема чого, коли бачиться, що половина часописі заповнена оголошеннями, які мають нарівні право з членами У. Н. С. Щодо редаґовання, напряму „Свободи", так також закиди безпідставні, бо так редаґовані всі часописі, які стоять на чолі якоїбудь орґанізації, і то не лише в українській мові видавані, але і в других, тому що кожда з тих орґанізацій, маючи цілу жменю комітетових, які знову маючи цілу жменю розсудку, і хотячи йти по середній дорозі, значить, не ображати ні Бога ні чорта, так своїми наказами, ограниченнями, звяжуть редакторів, що ті хоч не хоч, не можучи редаґувати після своєї власної опінії і сили, просто подають лише такі інформації, які вважають за цілком „нешкідливі" для нікого.

До того, в теперішніх часах, коли отвертість не завсігди оплачується і часто потреба мати відвагу висказати свої погляди, а до того „українська орієнтація" так часто зміняється, що годі наспіти за новими орієнтаціями, воно для орґанізації як і для самої редакції є цілком вигідним опиратись на таких „нешкідливих" новинках, без огляду як до сего відноситься загал читачів примусових. Тому коли навіть і прийде конвенція; коли навіть і прийшла-б зміна в редакції, так я сумніваюсь, чи „Свобода", будучи в таких кліщах як дотепер, потрапить змінитись і набрати якогось окремого напряму. Може вона бути цікавійшою, подавати більше новинок, але то всьо. Щоби часопись могла бути відвічальною за себе і мати напрям, мусить бути незалежною, мати витичену ціль і без огляду на все провадити боротьбу за поширене власної ідеї.

Мене одно дивує, а се що були попередні конвенції на яких так само як тепер предкладано і друковано проєкти, які вважано, як і тепер уважається за глупі і безпідставні; ухвалювано на самих конвенціях ріжні річи, які пізнійше за одним замахом відкидано, однак **ніколи не стараноса в самім заряді У. Н. С. на два або три місяці перед самою конвенцією, вибрати такі справи, які потребували-б ширшої публичної дискусії;** вибрати такі проєкти, які-б мали якийбудь вплив на розвій орґанізації і такі реформи, які конечні до переведення на конвенції. В такім разі можна би було такі справи обговорити, дискусію над ними розвести, заздалеґідь зазнакомитись зі справами, які буде мати конвенція до обговорення, як і пошукати леґальної поради, чи даний проєкт міг би перейти. Друкувати ріжні проєкти лише тому, „що десь комусь" прийшло до голови, що опікун Молодечого Союза має завелику платню; що урядники неповинні ні їсти ні пити, а працюючи тяжко дякувати і Богу і членам У. Н. С. за „гонір"; що „Свобода" повинна виходити два рази денно на 16 сторін і доставлювана членам задармо; що сі, що не вміють читати і писати повинні дістати місто „Свободи" щось до їди або з убрання, і т. д. — на се шкода паперу, хиба ходить о се, щоби виповнити часопись і показати, що може виходити на самих проєктах.

Ще одно. Знаючи декотрих з урядників У. Н. С. і то від літ, я прийшов до переконання, що декотрі з них справді працювали щиро; не зважали на платню ні гляділи на годинник, часто занедбуючи здоровлє і власні родини, аби лише сю „Свободу" і У. Н. С. зробити сильнійшим і більшим. Тому нині, бачучи ріжні проєкти а в тих часто-густо терпкі дотинки, глупі закиди і т. д., я просто не можу вийти з подиву, що донині деякі проєктодавці, які за першу-ліпшу дурницю голови-б другим порозбивали, не навчились шанувати стан людий і трактувати людий як людий. Коли робітник, працює в якійнебудь фабриці через кілька літ, сповняє свій обовязок якотако, трактують його як чоловіка і не кажуть цілковито „досить його праці для нас хай і другий покушає того щастя". Се є лише робітник. Урядники У. Н. С. не є робітниками, — вони є всім; вони не лише механічно сповняють те, що їм повірено, але мусять старатися, щоби орґанізацію поширити, розвинути, дістати відповідні фонди, протиділати фальшивим або шкідливим для орґанізації чи видавництва конкуренціям, словом — вони є керманичами і яко таким належиться пошана. Критика добра, коли справедлива. Критика зла, коли безпідставна, глупа і безмістна. Коли урядник У. Н. С. не сповняє свого обовязку, так не чекати з усуненнем аж до конвенції, але усунути зараз. На те є заряд, щоби такі справи провірював і пильнував. Тому і вибір секретарів, редакторів, менаджера „Свободи" на конвенції цілком невмісні і для орґанізації некористні. **Тих людий повинноса вибирати не з делеґатів, чи випадково знайшовшихся і убігаючихся о посади людий, але на такі посади повинноса розписувати конкурси і вибирати з найліпших подань предложених, найліпших аплікатів. Доперва тоді можна сподіватись, що люди будуть відповідні, а коли невідповідні по дво- чи три-місячнім реченци можна їх усунути, не тягнучи тягару і некомпетентности через цілий час аж до слідуючої конвенції.** Таксамо до платні. Мінімум можна установити, але заразом дати зарядови власть таку платню підвисшити після власного осуду і потреби. Коли чоловік працює і розуміє свій фах, заплатити йому, хоч би навіть більше як він варт, бо тоді він, знаючи що подібної посади не знайде так скоро, буде старатись працювати зі всіх сил. Відповідний чоловік сповняє свої обовязки, так нехай буде певний і свого хліба, хай не тремтить на думку, що прийде конвенція і його викинуть, бо се лише деморалізує, знеохочує, а се не приносить користи ні У. Н. С. ні „Свободі". Такі маленькі справи, як видавництво календаря, висиланнє „Свободи" кождому з членів, поширенне її чи зменьшенне, реформи вкладок і компензат, Союза Молодечого і т. д., належало-б цілковито позіставити зарядови і дати йому власть поінформуватись у відповідних чинників, як і що зробити, або після власної думки осудити, що можна в даній справі поступати, щоби і орґанізація не терпіла і члени були вдоволені. Тому власне так на тростісів як і радних повинноса на конвенції вважати, кого ставиться і вибирати лиш найліпших і найвідповіднійших людий.

Степан Костів-Костур.

Замітка від Редакції: — Секретарі У. Н. С. не беруть по 175 дол. місячної пенсії; фінансовий секретар має 135 дол. місячної платні, а рекордовий 125 дол.

ВІСТИ З ВІДНЯ.

Диктатор Зах. УНР. заіменував п. др. Романа Перфецького у Відні референтом при уряді Диктатора з титулом Уповажненого Диктатора Зах. УНР.

* * *

Диктатор Зах. УНР. заіменував п. ґенерала Віктора Курмановича командантом української бриґади в Нім. Яблонні; п. підполк. Володимира Федоровича командантом українських військових частин в Ліберці (Райхенберг); п. отам. Романа Шипайла військовим відпоручником Диктатора Зах. УНР. в Празі для удержання звязку між військовими частинами Зах. УНР., находячимися на території Чехо-Словацької республіки, а Урядом Зах. УНР., як також властями чехо-словацькими.

АДРЕСА Д-РА ЛОНГИНА ЦЕГЕЛЬСЬКОГО.

Інтересованим Українцям в Европі подаемо до відома, що адреса д-ра Лонгина Цегельського є така:

DR. LONGIN CEHELSKY,
5 West 74th Street, New York City.

ДО ВІЙСКА ГАЛИЦЬКОЇ ЗЕМЛІ.

Минув рік від часу, як під напором ворогів українське війско Галицької Землі і її правний Уряд опустили Рідний Край. В тім часі приняв я вложений на мене Президією Виділу Національної Ради і Державним Секретаріятом важкий обовязок представництва військової й цивільної влади нашої меншої Батьківщини та перейшов з Галицьким Війском на землю Великої України. Там Галицьке війско здобуло собі своєю хоробрістю, послухом і культурністю любов українського народу, пошану ворогів і подив чужинців.

Одначе нищене тяжкими боями і ще більше хоробами, не підпомагане належито Урядом Великої України, оточене з всіх боків ворогами стануло Галицьке Війско перед надходячою земою 1919 р., яка булаб йому принесла остаточну загибіль. Тоді Начальна Команда нашої армії під грозою загибелі Галицької Армії і для ратування останків війска заключила мілітарний договір з російським ґенералом Денікіном, з яким до того часу воювала.

Хоч який акт цей був чисто військової натури, хоч в договорі виразно зазначено, що політичних питань навіть не розбирається; хоч договір в тім часі і в тій формі заключений був командою без мого відома і всупереч моїй волі, хоч я за це усунув Команданта Армії й поставив його перед суд — всякі несовістні люди почали з того акту розпуки кувати підозріння проти Армії, Галичан і мене, як представника правного Галицького Уряду. Мета їх — викликати недовіре між Галицьким Урядом і народом, як вже пробували викликати його несовістною аґітацією між війском, вказуючи йому на те, що я покинув його без причини і не вернув до сього. В дійсности опустив я армію як раз тому, що вона в наслідок згаданого вище договору поставилась у зависимість російської команди, а мій побут серед неї бувби вязав мене в моїй політичній діяльности. Пізнійший мій поворот до армії був неможливий по причині всім знаних обставин.

В звязку з цим всім підносять ріжні темні духи, що я вирікся справи самостійности України. Як доказ цего наводять, що деякі представники Галицького Уряду в Парижі (яких я зрештою обнимаючи владу вже застав й опісля приняв їх уступлення) мали разом з російськими кругами орґанізувати в Парижі спілку для злуки України з Московщиною. Правдою є тільки те, що представники Галицького Уряду в Парижі пробували утворити підготовчий комітет для наладнання порозуміння з деякими російськими кругами, що той комітет навіть не уконституувався і що по моїм приїзді в Париж ту розпочату справу понехано вже в першій половині січня 1920 р.

Я все був і тепер є засадничо противний тому, щоби Галицький Уряд мішався в політичні справи Великої України, а з другого знов боку спочуваю і вірю в ідею соборности всеї України. Однак серед теперішних міжнародних відносин потреба практичної політики наказує мені твердо й виразно стояти за тим, що галицька справа передовсім дозріла до поладнання її і що абавязком Галицького Уряду є використати цю догідну політичну конюнктуру. Старання о як найскорше корисне для нас її вирішення в нічім не противиться інтересам Східної України, противне, здобуття нашої самостійности дасть її щойно сильну і трівку основу до боротьби за свободу Великої України. Доперва по розвязанню питання самостійности Галицької України і при її помочи прийде день свободи й державної независимости для всеї України.

Вкінці виступають ще проти Галицького Уряду всякі люди, що вислугувалися і вислугуються ворогам нашим, кажучи, що я як Диктатор хочу також по повороті до краю задержати владу в своїх руках і правити сам. Заявляю отсим ще раз, як заявляв уже нераз, що владу свою уважаю тільки тимчасовою і як таку звиконую, та що по повороті до освободженої Галичини віддам владу в руки Української Національної Ради, як представительки Галицької Землі. Рада ця буде вибрана всім народом при забезпеченню виборчої свободи всім партіям і всім горожанам. Маю повну віру в це, що свобідний народ Галицької Землі належно оудить киринників і злочинців, які в найтящій хвилі його боротьби за власну державу не тільки не піддержували правного Уряду Галичини, але ще клеветами й очерненнями хотіли підірвати довіря війска й народу до свого Уряду, — забуваючи, що цей Уряд є в теперішний момент одиноким чинником, який перед світом репрезентує ідею нашої державности, є одиноким символом протесту народу проти поневолення Поляками, та що ліквідацію цего Уряду мусівби світ приняти лише, як повне виречення нашої державности і виречення всіх змагань до визволення з польської неволі, а тимсамим ліквідація Уряду сталаби рівночасно і ліквідацією нашої справи.

Сподіюся, що якраз ті, що в півторарічних тяжких боях стояли вірно за визволення галицького народу з під польського ярма, хиба не дадуться звести з цеї дороги і не сходять самочинно робити нічого, щоби могло нашій справі принести найтящі наслідки.

В цей тяжкий час, коли важиться доля нашого многострадального народу, я як представник правної влади Галичини й инших областий Західно-Української Республики взиваю все Галицьке Війско: Солідарно видержіть в довірю до свого правного уряду! Не слухайте підшептів і клевет ворогів і киринників! Вірте в справедливість нашої справи! Твердо держіться разом! Не давайтеся вербувати ворогам в чужі нам політичні струї і партії! Хороніть останки своїх сил для служби власній державі! Стійте при своїм уряді до кінця так вірно і щиро як той Вам Уряд вірн оі щиро стоїть і працює для нашої справи, для добра самостійної Держави і Українського Народу.

В срепні, 1920 року.

Диктатор Західної України.
Др. Евген Петрушевич, в. р.

ПОКЛИК

ДО П.П. ДЕЛЕҐАТІВ, ВИБРАНИХ НА XV. ГОЛОВНУ КОНВЕНЦІЮ, І ДО ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

Головний Екзекутивний Комітет У. Н. Союза на своїм засіданню дня 8. с. м., згідно з § 27, статутом орґанізації, назначив низше підписаних до комісії статутової. Згідно з § 33 статута У. Н. Союза обовязком сеї комісії є переглянути статут У. Н. Союза, приготовити поправки або доповнення до статута, які ся комісія буде уважати за потрібні, і предложити їх зі своїми увагами конвенції до порішення.

Щоб ся комісія могла як слід виконати вложений на неї обовязок, булоби корисним, як би п.п. Делеґати і Члени У. Н. Союза зволили післати свої проєкти та поправки на адреси низше поданої Статутової Комісії, як кому вигідно, до дня 2. жовтня 1920 р.

Іван Каштанюк,
12 Garden St., Stampford, Conn.

Павло Козарський,
1950 Delkeith St., Nct., Philadelphia, Pa.

Василь Гасій,
161 Cooper St., Trenton, N. J.

Никола Пшоновський,
58 Robinson St., Providence, R. I.

Кость Кирчів,
3239 Boulevard, Jersey City, N. J.

Роман Слободян, гол. рек. секр.

ЗАЯВА ГОЛОВНОГО ЕКЗЕКУТИВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА.

По проголошенню в органі „Свободі" всіх делеґатів вибраних відділами У. Н. С. на 15-ту головну конвенцію в Філаделфії, до головної канцелярії зачали сипатись писма від тих відділів, що їх делеґати не були одобрені Головною Екзекутивою У. Н. С. Сі писма повні жалю, повні масних епітетів проти урядників, мов би ті урядники самовільно хотіли собі не пустити тих панів делеґатів на конвенцію.

Длятого Головний Уряд Екзекутиви заявляє отсе:

Панове урядники згаданих Відділів У. Н. С. Маєте перед собою статут і правила У. Н. Союза. Коли Ви після сих правил не застосувались, то не наша вина, а Ваша. Конвенція була проголшена дня 10-го липня в органі „Свободі" в числі 83-тім, три місяці перед конвенцією.

Головні Урядники мусять триматись правил статута У. Н. С. Головним урядникам не вільно одобряти те, чого статут не позваляє. Прочитайте §10-тий, §11-тий і §21-ший. Отже Урядники так поступили, як їм обовязок орґанізації наказував.

Урядники не мали і не мають і не сміють мати жадної цілив тім, щоби робити якісь кривди, чи то Вашим відділам чи делеґатам. І коли Ваші делеґати прийдуть на конвенцію, і предложать свої усправедливлення перед конвенцію яко найвисше тіло, і коли конвенція узглядинить Ваші неточности зглядом статута У. Н. С., §21-го, то Екзекутива абсолютно не буде мати нічого проти сього, ані не буде ставити жадних перепон.

Однак ми віримо, що відділам, котрі не мали права вибирати делеґата після §11-го, значить, котрі довгують до каси У. Н. С. за якунебудь належитість делеґатів конвенція не узглядинить засідати на конвенції і брати участь в нарадах.

Дано в Джерзи Сіти, дня 20-го вересня, 1920.

К. Кирчів, Гол. предсідатель;
Р. Слободян, Гол. рек. секретар;
С. Ядловський, Гол. фінан. сек.;
В. Левчик, Головний касієр;
А. Савка, Гол. Упр. „Свободи".

ШКІЛЬНИЦТВО І ОСВІТА В СОВІТСЬКІЙ МОСКОВЩИНІ.

Про відносини в совітській Московщині ходять такі дивоглядні та суперечні вісти, що незвичайно інтересно є довідатися, як стоїть під совітською владою найважнійша справа: шкільництво і освіта. Після звіту наочних свідків, які довший час перебували в совітській Московщині, звіту, оголошеного в буржуазних часописах „Il Secolo" та „Corriere di Napoli", отже не сприяючих большевикам, стан шкільництва і освіти під радянською владою представляється куди краще, чим у давній Росії.

Мимо важкої дволітньої горожанської війни, недостач та перепон, культурна праця Московщини — пише „Corriere di Napoli" — поступила значно. Наráз у найбільше віддалених глухих селах, чимраз більш стає помітним праця комісаря освіти Луначарського. Головно його боротьба з анальфабетизмом приносить неабиякі вислідн. В цілій червоній армії є 60% грамотних, що вміють читати й писати. Колись за царських часів при маринарці було 25% анальфабетів, тепер се число зникло майже зовсім. Петербург мав перед революцією 60% анальфабетів, тепер по дволітному режімі совітської влади, анальфабетизму майже нема. По містах мусить кождий робітник в протягу 2 місяців навчитися читати й писати на вечірному курсі.

Совітський уряд — як пише „Il Secolo" — мимо недостачі вчителів, книжок, зробив для шкільництва дуже богато, вложив богато труду й праці. Майже що тижня отвирається нову бібліотеку, читальню, день в день заводиться нові школи.

В 43 губерніях центральної Московщини, де колись було 50.000 народніх шкіл з 2½ міліонами учеників, тепер є 85.000 шкіл з 6 міліонами учеників. Середних шкіл було в 1914 р. всего 1.600, тепер є їх вже 3.600. До того приходить ще 3.500 шкільних домів, приютів для учеників, які коштують річно мівміліярда рублів. Зростають теж приюти для сиріт, захоронки для дітий та учительські семінарі.

Большевицька школа є одноцільна. Шкільний примус тріває від 6—17 року життя, з сим, що від 6—8 року дитина учиться в діточих огородцях. Наука, одіж, шкільні прибори та харч є безплатні. Нема науки религії. Переведено скрізь школу праці. Від самого початку приспособлюється дитину до праці на полі або в промислі. Домашних вправ нема зовсім. Думку колективізму вщіплюється та поширюється скрізь. Школа отворена є теж і в неділю і тоді є присвячена прогулькам, забавам та лектурі. Нема ні кар, ні іспитів. Управа складається з ради, зложеної з ¼ з учителів, ¼ з учеників, а в половині з делеґатів робітничих рад і центрального уряду.

Піднести треба — каже справоздавець, „Il Secolo", що заходи уряду на полі апровізації вратували богато літий від голодової смерти. Тут робиться все, що тільки можна. Недостає товщів, але мимо цього в Петербурзі можна стрінути діти ліпше відживлені, чим убогі діти Відня або Берліна.

Університет має 13.200 слухачів. Є два виділи: фільософічний та природничий. Правничий виділ знесено, але на фільософічному викладається римське, цивільне та церковне право, як також міжнародне. Студенти дістають 2.500 рублів місячно, але се залежить від їх праці. Університет має теж виділ, призначений для робітників, які покінчили 4 кляси гімназії. Коло 400 таких робітників звільнено з війска, з платою 4.700—7.200 рублів місячно і рацією харчу червоноармейця та вони готовляться до вищих студій.

Число більших публичних бібліотек зросло з 11.000 на 20.000. Число бібліотек по професіональних орґанізаціях, совітах і радах виносить поверх 100.000.

Створено теж богато музеїв, в яких зібрано найкращі твори старої і нової штуки.

Совіти дбають теж про театр, музику та видавництва книжок. Звертається головно увагу на їх популярний, приступний стиль та форму.

В московському університеті викладається хемію, фізику, природні науки, економію та соціольогію після найновійших метод та напрямків.

На науковому полі замітні є праці професора Рождественьского про внутрішну структуру атомів та проф. Мара, який винайшов ключ до відчитування давних еґейських та етруських написів. Ці написи мають виказувати схожість з давною передгрецькою епохою культури на середземному мері.

Основано теж богато научних товариств та інститутів. Найважнійше значінне має радіотелеграфічний інститут в Петербурзі, як також і тамошня Академія Наук.

Колишній буджет міністерства освіти, який ще в 1916 р. виносив 200 міліонів рублів, в 1917 р. зріс до 17 міліярдів рублів.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

XLIV.

ІСТ СТ. ЛУИС, ІЛЛ.

Желаю 15-тій конвенції У. Н. Союза як найлучшого успіху, а заразом і подаю кілька проектів під розвагу делегатам на конвенцію.

1) Вибрати цілком новий **уряд**, але не вибирайте жадних сальоністів, бізнесменів ані попів, бо з таких урядник хоче перше свою кишеню наповнити, а за просвітні і народні справи то байдуже. Виберіть на урядників щирих українських робітників і відберіть їм власть, щоб вони самі собі не робили, що хотять без відома членів У. Н. Союза.

2) Щоби орган У. Н. С. „Свободу" змінити на дневник, а замісць тих 6 сторін, переповнених жидівськими та циганськими адвертайзментами, котрі носять українське імя задля того, щоби український робітник до него приходив і наповняв його кишені, нехай виходить на 4 сторони, безпартійна газета для українського загалу в Америці і Европі та, щоби з неї український робітник набирав якось просвіти, бо і так темний, а ви ще його тою попівською та агентською газетою ще гірше затемнюєте, і він не має змоги пізнати, на чім світ тепер стоїть.

3) Щоби жадних богослужень не було підчас конвенційних днів, як се було в протоколі, що від 8. години до якої 12. годник якісь панахиди. То не потрібно час тратити і гроші, бож кождий делегат побирає 5 дол. денно, а защо? Таж то не є жадний відпуст ані базар; то есть конвенція щоби нашу організацію направити і зробити порядок, а за тих 4 години, що маєте молитись за померших чи як там, то відложіть сі мольби на час по скінченню конвенції, а заміняйте тих 4 години на конвенційні наради. Так буде далеко лучше; по конвенції нехай моляться, кілько схочуть.

4) **Можна зняти фотографію із всіх делегатів і дати в календар У. Н. С.** Сей календар іде в світ, тож буде славно, як хто подивиться, як то наш нарід жиє в злуці в Америці.

5) Щоби **календар** У. Н. Союза був відісланий до відділів перед новим роком, а не в марті або квітни, і щоби урядники непідвисшували кождий рік по 10 цнт. більше, але щоби виходив як конвенція ухвалить, чи по 25 центів чи більше.

Поважані делегати, вважайте, щоби ся конвенція випала як найлучше в користь нашій славній організації У. Н. Союзови! Желаю вам як найлучших успіхів.

Іван Ч. Тимкович,
член від. 308 У. Н. Союза.

XLIV.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Кілька тижнів глядів я за проектами, так мишлю собі, що делегати і так зрозуміють, як судити, що і через кого було зле, а кілько було доброго, і хто його пильнував, та чому наша організація так мало в члени зросла. Я про се хочу сказати свою гадку.

1) Кілько наш герой, **пан Мирослав Січинський** мав віч в Америці, в кождім місті де тілько був відділ У. Н. Союза, перше його слово було за нашу організацію і за нашу „Свободу". Наплюжив як міг. Дуже мало з членів ставало в обороні нашої організації. Не можна було нічого сказати, бо то, вибачте, був соціяліст. Нападав на наших членів, а раз так прийшло, що по геройськи палицею члена по голові збрав, що бідака музгуль носив з місяць. Бачите, яке було геройство, що так низко впало! Бачите, члени, причину? Не треба крити, а нарікати на уряд і на „Свободу"! Бо уряд і „Свобода" мусіли боронити членів і організаційного майна, а не мали боронити героя, котрий так низко впав через свою буту.

2) Щоби **конвенція** відбувалася що три роки. Не потрібно ухвалювати то на два то на чотири роки, бо 2 роки замало а 4 забогато.

3) Щоби **„Свобода"** виходила яко дневник, і щоби давала більше користи а не деморалізацію. Люди хочуть читати; хочуть просвіти, а мусять чужі часописи читати. Оголошення скасувати.

4) Проєкти повинні бути рішані на мітінгу, а не кождий пише на свою руку, що хоче. Через то баламути богато непотрібної, а навіть помагають такі писати, що свою організацію запропастили через політику.

5) **Урядники,** котрі хотять працювати чесно і совісно, нехай зістануть надалі, а решту вибрати нових, але старі урядники не мають кандидувати на слідуючу конвенцію.

6) **Урядники головні і місцеві** не сміють більше бути вибрані як 2 рази. **Не треба вибирати нараз всіх нових, а треба тримати на половині.**

7) **Головними урядниками** повинні бути тілько горожани, а не ті, котрі не хочуть жадної вітчини.

8) **Делегати,** котрі шкодують часу на молитву і відправу, то най зачекають в сальоні.

9) Щодо **Молодечого Союза** пропоную, щоби була система так як сперед 14-тої головної конвенції. Головний опікун може бути тойсам з тою самою платнею.

10) **Пропоную ухвалити з каси 2.000 (дві тисячі) долярів для наших бідних сиріт в старім краю і вислати телеграфічно,** а може делегати і делегатки доложать до 5 тисяч. Змилосердіться над сиротами тих, котрих батьки поклали свої буйні голови за Неньку Україну!

Павло Стадник,
від. 245 У. Н. Союза.

XLV.

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ.

Я не мав наміру писати проектів щодо конвенції У. Н. Союза, бо тих проектів досить, але спонукало мене до писання, коли я прочитав проект в числі 110 „Свободи" Михайла Припхана з Пассейку, Н. Дж. Товариш Припхан пише між иншим що **„Свобода" „вфатилася бабських пльотків"**, а дальше каже що **„в „Свободі" не найдеш робітничої просвіти"** і т. и. Се **есть пересолене,** гадаю, бо я читаю **„Свободу" девять літ, тож переконався, що тут в Америці ліпшої часописи нема. „Свобода" так пише як і наш народ поступає.** Бо читаю і другі, то жадна не ліпша, як не гірша. Се факт. Се кождий свідомий Українець признасть. Я даю проект такий під розвагу делегатам на 15-ту конвенцію У. Н. Союза:

Щоби число **оголошень у „Свободі"** зменьшити, а на се місце писати поважні і веселі оповідання. Се не зашкодить але поможе, бо наші люди люблять читати не лиш саму політику, а попри гумор прочитають і щось инше і тоді читачів більше знайдеться.

Петро Яремчук,
член 247 від. У. Н. С.

XLVI.

КЛІВЛЕНД, О.

Подаємо отсих пару проектів:

1) **Конвенція** щоби відбувалася що 4 роки, після ухвали делегатів конвенції.

2) Щоби **табеля платнича** позістала надалі після літ.

3) **„Свободу"** видавати треба з духом часу, після вимог членів Українського Народного Союза. Всі адвертайзменти бізнесменів відкинути, а поміщувати вісти про роботу відділів У. Н. Союза.

4) Щодо **уряду,** то котрі урядники сповняють свій обовязок, то можуть позістати **надалі,** а декотрих треба буде з **уряду** усунути.

5) **Редакторів** не тримати по 3 або 4, тілько вибрати одного а доброго. Заплатити йому добру платню і тусаму роботу зробить, що їх чотирох.

6) **Календар повинен видаватись коштом У. Н. Союза.**

7) Про всі справи щодо **підвишки платні головних урядників** повинні рішати **члени** самі, а не відділи, бо декотрі відділи мають по 200 членів а деякі тілько по 10. Рішати повинна більшість членів а не відділів. Кождий стейт повинен ставити свого **кандидата** і всі члени голосують. Хто дістане більше, той занимає місце бувшого урядника.

8) Священиків відкинути цілком від кождого уряду У. Н. Союза, а вибрати робітників, котрі працюють по копальнях угля і фабриках, а тоді запанує поміж нами робітниками згода і любов. Хай живе наша українська організація!

Стефан Модний,
делегат відділу 251 У. Н. С.

XLVII.

РОН, ПА.

Подаю під розвагу делегатам XV. головної конвенції У. Н. Союза слідуючі **проекти,** які відділ признає за корисні для розвою нашої славної організації У. Н. Союза.

1) **Головні урядники** мають бути вибрані цілком нові, з виїмкою найвідповіднійших з **теперішнього** уряду. Нововибрані урядники не можуть довше урядувати як через дві каденції.

2) Щоби **головні урядники** самі собі платні не підвисшали, без відома загалу членів, але щоби працювали за ту платню, яку їм конвенція ухвалить.

3) Щоби **головні урядники** не приймали до офісу жадних помічників на кошт У. Н. Союза; котрий урядник прийме помічника, то нехай йому платить зі своєї пенсії.

4) **„Свобода"** щоби і надальше виходила три рази на тиждень та щоби служила членам У. Н. Союза, а не ріжним докторам і несовісним агентам, бо з того жадної користи члени не мають.

5) **Кождий член У. Н. Союза повинен отримати календар даром,** а коли чоловік і жінка є членами У. Н. Союза, то про них вистарчить оден календар і одна часопись „Свобода".

6) Щоби не підвисшати жадних **фондів** У. Н. Союза, аби нашу організацію не стрінуло таке нещастє як в 1914 році, бо і так члени нарікають, що високі вкладки платять і через те наша організація не може розвиватись, бо члени вступають деинде, до иншої організації, кажучи, що там меньші вкладки. Як підвисшите які фонди, то се пошкодить дуже нашій організації.

7) **Головного опікуна У. Н. Союза** не конче потрібно, бо ту роботу може робити котрийнебудь з головних урядників.

П.П. делегати і делегатки, працюйте для добра нашої організації і для добра членів, бо се від Вас залежить, і старайтесь, щоби XV-та головна конвенція принесла як найбільше добра для всіх членів, а рівночасно для нашої дорогої організації У. Н. Союза!

ЗА ВІДДІЛ 29 У. Н. СОЮЗА:
Семан Шафран, предс.;
Василь Федак, секр.;
Василь Блишак, касієр.

XLVIII.

АНСОНІЯ, КОНН.

Ми, члени 67. відділу У. Н. Союза в Ансонії, Конн., просимо помістити слідуючі конвенційні проекти, ухвалені нами на зборах дня 12. вересня с. р., в часописі „Свободі".

Просимо шановних делегатів і делегаток слідуючої конвенції взяти під розвагу отсих кілька проектів:

1) На будуче аби наради **конвенції** отвирались відповідною промовою головного предсідателя, а не як дотепер Службою Божою панахидою. Ми висилаємо делегата на конвенцію а не на відпуст. Пора вже перестати нам кадити попід ніс, тоді, коли не треба. Притім тратиться пів дня дорогого часу і гроший, яких можна ужити на що лучшого.

2) Орган **„Свободу"** знести, а на місце органу повинен виходити місячник (брошура), в котрім повинен бути звіт касовий і инші організаційні справи. Політику відкинути на бік, бо вона шкодить нашій організації, а притім робить ненависть межи членами та урядниками У. Н. С. А коли хочете політики, то є У. Н. Комітет як політичний чинник, нехай він приступить до видання дневника, а тоді ніхто не буде мати причини нарікати на У. Н. С. і на членів, і ми віримо, що тоді будемо мати не дванайцять тисяч членів а сто двайцять і то певних, а не як тепер (богато членів жде на вислід будучої конвенції).

3) **Уряд вибрати зовсім новий.** Люди, котрі брали участь в збірці гроший на вдовиі сироти, не повинні займати місця в уряді У. Н. С. на будуче, тому, що вони стратили довірє в народі а також нанесли ганьби нашій організації. Гроші промарновано, а голодні в старім краю очікують смерти серед страшних мук і голоду. Нас одурено. Не тілько нас, але ще в додатку й американське правительство. Жебралисьте на перейми як У. Н. Комітет так і небіжка Федерація о позволення на так званий „Український День", а коли далося вижебрати, тоді гроші (також вижебрані) зужито на що иншого. Де вони поділись, нам кождому звісно. Отож такі люди не повинні мати місця на будуче в нашій організації.

4) До **уряду** вибрати людий совісних і таких, аби їм в дійсности добро організації лежало на серці, а не як дотепер було, що роботу організації повнили всякі помічники за малим винагородженнем, а панове урядники замісць пильнувати праці провадили всякі бюра шифкарт або учились на аптикарів і т. д.

5) Скасувати всякого рода **стипендії чи запомоги** на студії всяким „фільософам". Хто хоче учитись, нехай вперед сам собі запрацює, а тоді нехай іде студіювати. Тоді буде лучше знати шанувати себе і науку. Ми маємо досить науки з минувшини, що зробили ті, котрим наша організація помагала. Не хочемо навіть згадувати, бо всім се відомо.

6) **Календар** знести і не силувати нікого купувати того, що не варте. Хто хоче календара, нехай собі купить, де хоче, і який хоче. А тоді не буде гніву помежи відділами і поодинокими членами.

7) Знести **фонди** слідуючі: фонд убогих, фонд народній, і фонд резервовий (?). З них нема жадної користи, хиба та, що всякі „панки", котрі приїздять зі старого краю, дістають тепле місце при „Свободі" межи „своїми", так довго, доки не навчаться, як зовуться улиці, а опісля закладають всякі інституції і кидають болотом на нашу організацію. Коли буде порядок в організації, а треба буде яких „фондів", народ радо дасть, але треба перше висповідатись зі старих гріхів.

8) Потягнути старих урядників до відвічальности за надужиттє власти при розпорядженню організаційним майном без відома членів, як приміром виплата послідних $2.000 на У. Н. Комітет (?). Така справа повинна була іти під голосование відділів через референдум. Таксамо справа вибору нових урядників повинна іти на референдум. Бо коли справа так малої ваги як приміром календаря іде під референдум, то чому такі важні справи мають рішати урядники самі.

9) На будуче аби рішали **голоси членів а не відділів,** як се вже дехто з наших попередників згадував, бо коли один відділ має 7 членів а другий 107, то ми думаємо, що се велика ріжниця.

10) **Урядникам** відібрати право розпоряджати майном, а дати власть членам через **референдум.** Урядники повинні лише розпоряджати приміром запомогами, покаліченими або невилічимо хорим.

11) **Уряд** повинен бути вибраний тілько на одну каденцію, себто від одної конвенції до другої. Тоді буде лучше кождий урядник сповняти свій обовязок.

12) Домагаємося **приняти всіх делегатів,** котрі були в числі 110 „Свободи" оголошені яко уневажнені, на конвенцію з правом голосу і винагородженнем, або сю справу дати конвенції до рішення. Ми живемо в Америці а не в небіжці Австрії.

13) Просимо аби **комісія статутова** взяла параграф 167 до переглянення і старалась його поправити як можливо, бо фонди ті замалі. Коли можливо, треба їх піднести так, аби потерпівшу сторону задоволити.

14) **На конвенції** спори особисті не повинні мати місця.

15) **Було би добре,** аби ся конвенція принесла користь членам і організації, бо коли ні, то шкода часу і гроший. Делегати повинні тямити, що вони **вислані** не на те, **аби** оглянути Филаделфію і привести зі собою фотографію, але на те, **аби** поправити всякі **похибки** і поставити організацію на **будуче** на добрім ґрунті.

16) Домагаємося **знести податок Сиротинця,** бо як видко, то до Сиротинця **приймають** сиріт за оплатою а не за ласку. Коли так, то плачення $500 з каси річно з У. Н. Союза є не пожадане.

На остатку скажемо, що вже був би час, аби ми **злучили всі запомогові організації в одну велику правдиву організацію,** а тоді згинули би всякі клевети і лайки одної організації на другу, та, як видко, наші проводирі до сего ще не доросли, але члени, ми певні, на се згодилися би.

ЧЛЕНИ ВІДДІЛУ 67 У. Н. СОЮЗА:
Іван Раджіх, предсідатель;
Іван Ганчарик, секретар;
Олександер Мерещак, скарбник і делегат на конвенцію.

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ДО ВІЦЕПРЕЗ. ДАШИНЬСКОГО.

Жидівська соц.-дем. робітнича партія (поалеціон) Східної Галичини оголосила відкритий лист до віцепрезидента польських міністрів Дашиньского, в якому, представляючи важкий гніт соціялістичної жидівської преси, арешти партійних товаришів і провідників жидівського робітництва, взиває його, щоби положив цему кінець. В листі приводять йому на память його лист до Шайдемана, коли він ввійшов до кабінету та вказують на цю велику відповідальність, яку він взяв на себе. Лист кінчиться словами:

„Минають тижні від часу, коли Ви обняли так відповідальне становище, а досі нічого не сталося, щоби запобігти дотеперішним переслідуванням. Чижби аж так далеко пішло, щоби й цей голос жидівських соціялістичних мас, звернений до польського соціяліста, мав бути голосом вопіючого на пустині?"

о. Др. Микола Копачук.

ДВАНАЙЦЯТЬ ДНІВ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ НА БУКОВИНІ.

(Спомини з життя).

Коли я, приїхавши недавно до Канади, зайшов між наші люди, довелось мені дуже зчаста чути від них запитання: „А як конала Австрія? Чи сподівалися розпаду Австрії? Чи вона розвалилася нараз, чи постепенно?"

Сі питання зраджують, що в Канаді про розвал Австрії або нічого не писали, або, як писали, то не так, як то люди хотять знати. Бо в західній Европі, як у Франції, Швайцарії, Бельґії і т. д., в якій я подорожував поверх року, ніхто не інтересувався, як покінчила Австрія своє тисячлітне істнованнє, бо всі знали се дуже добре з щоденних газет. Тому я собі думав, що й Канада хоч два або три тижні пізнійше повинна була знати все, що писали европейські ґазети про смерть великої держави, до якої належала вітчина більшости канадійських Українців. Та бачу, воно не так. Тим то й хочу розповісти про те, що я видів на власні очи, як умирала Австрія на Буковині і як на її місце українське населеннє само взяло державну владу в руки. Бо воно-ж дійсно надзвичайно цікаве історичне явище, раптовний упадок великої славетної держави, що трафляється може раз на сотки літ і тому робить величезне враженнє на тих, що бачать і переживають його в дійсности.

Австрія вмерла так ніби чоловік на удар серця, раптом, і то від перемученя у війні. В послідних днях жовтня 1918 р. пішла вростіч армія на італійськім фронті, а з утратою власти над армією утратив австрійський уряд і цивільну власть у краю, так що в ночи з 31. жовтня на 1. листопада 1918 р. Австрія розпалася почасти на самостійні републики, як чесько-словацька, українська, угорська і т. д., почасти деякі її краї прилучилися до сусідних держав. Кождого Українця цікавить як найбільше, як то Українці захопили державну владу на своїй землі.

Як сказано, в Галичині Українці заміняли австрійсько-польські власти своїми властями в ночи з 31. жовтня на 1. листопада в той спосіб, що тої ночи понаставляли по всіх містах Східної Галичини свої військові залоги, й усунувши польських старостів, поклали на їх місце самих Українців.

На Буковині сей переворот наступив кілька днів пізнійше, іменно аж дня 2. листопада 1918 р. вечером. Тоді команданти обох полків, 41 і 22, ґарнізонованих в Чернівцях, заявили своїм жовнірам коротко: „Люди! Війна скінчилася, йдіть до дому!" Річ ясна, що жовніри не чекали, аби се їм два рази казати. Кождий старався поїхати чим дух до дому, де може не був цілих чотири роки або й більше. Всі рухнули тисячами до стацій і, не чекаючи аж поїзд приїде, повставляли поїзди з тих льокомотив (інджаїв) і вагонів, що найшли на стації, повсідали у вагони, на вагони, на льокомотиву, де попало, і їхали, куди кому було треба. Многі жовніри взяли були стрільби зі собою і коли поїзд рушав, то відїзджаючі стріляли собі у воздух на прощаннє і на „віват" мирови. Очевидно ті, що дісталися перші на стацію, відїхали собі в самих сальонових возах, в яких передтим їхали лиш архикнязі та найвисші ґенерали, а тим, що їхали пізнійше, осталися вози першої, другої та третої кляси, а послідні мусіли їхати вже возами для худоби. Однак вони на сім не вийшли так зле, як би хто думав, бо підчас коли ті, що перші прийшли на стацію, сварилися і билися за фотелі у возах, причім повилітали в них всі вікна, послідні оглянулися трохи близше по величезних військових маґазинах через цілу ніч з суботи на неділю (з 2 на 3. листопада), так що їм при відїзді якраз товарові вози дуже придалися.

І цивільне населеннє не дармувало тої ночи, а щиро помагало військови „демобілізувати" переповнені маґазини всяким добром, як мукою, консервами, мундурами, що дивним дивом відбулося без ніякої сутички, що дає наглядне свідоцтво про однодушність всіх учасників, „опорожнення" військових маґазинів. Лише склади оружа й амуниції як в Чернівцях так і в Жучці лишилися майже ненарушені, чим населеннє явно показало свою зневагу до всего того, що має звязь з проливом крови, а заявило рішучо свою симпатію до всего, що по військових маґазинах було придатне для піддержання й увигіднення людського життя, бо майже кождий з мешканців Черновець і околиці заосмотрився бодай кількома мішками муки, уборами та обувою для себе і для цілої родини на надходячу зиму.

На неділю, 3. листопада, було скликане до Черновець велике українське віче, що відбулося при гарній погоді в як найкрасшім порядку, який берегли люди самі, бо ані президент краю, який ще ніби був президентом, ані президент поліції міста не мали ні одного жовніра ані одного жандарма до розпорядимости. Десять-тисячне українське віче могло рознести Чернівці, як би було лише захотіло, бо воно було зоружене, але заховало найкрасший спокій і порядок і тільки ухвалило, щоб **Українська Національна Рада негайно перебрала краєву владу в свої руки, заявляючися за злукою української части Буковини разом з Східною Галичиною до України**, на чолі якої стояв тоді Скоропадський. Се віче було одиноке в своїм роді і дає незвичайно цікавий образець як настрою так і зрілости нашого народу в хвилі розпаду Австрії. Як нарід так і молодша наша інтеліґенція були своїм інстинктовим настроєм зовсім приготовані на упадок Австрії, що не означає ще, що вони були також достаточно підготовані й до дійсного перебрання й ведення державної адміністрації. На віче стали прибувати люди дуже рано, декотрі з них зі стрільбами, особливо бувші вояки, тепер перебрані в гарні мальовничі національні строї. Ті, що ще не мали оружа, старі, мужі, парубки, підпарубочі, ба навіть жінки й дівчата, посунули лавами до військових складів і набрали собі там оружа й амуниції, хто кілько хотів і міг занести, а инші понакладали на вози доволі ґверів, мітралез, ручних гранатів і потрібної амуниції і так брали участь у вічових нарадах, на яких ухвалено також основувати в кождім українськім селі „Народну Оборону", що мала удержувати в селі спокій і порядок і мала мати до своєї розпорядимости доволі оружа й амуниції.

З ухвалою сього віча перейшла влада краю фактично до рук Української Національної Ради з інспектором Омеляном Поповичем на чолі, однак формально перебрав О. Попович уряд президента краю аж дня 6. листопада 1918 р. Скорше перебрати уряд було неможливо з технічних причин, бо треба було часу, щоб У. Н. Рада обрадила й назначила, в який спосіб і котрі особи мали перебрати найвисші уряди в українські руки. А була се справа не легка. Тому декотрі молодші елементи нетерпеливились і пробували на свою руку захопити місце президента краю, команданта поліції, президента почт і телеґрафів і т. и., однак такі діточі вибрики кінчились неминучо невдачею. Аж в ночи з 5. на 6. листопада 1918 р. У. Н. Р. визначила особи українських комісарів і спосіб їхнього установлення, а дня 6. листопада в 11-години перепровадила й формальне перебраннє краєвого правління українськими комісарями, без найменьших перешкод, в повнім супокою й порядку, причім всі урядники, з яких більша часть були Німці, радо піддались Українській Народній Раді і присягнули на вірність Українській Народній Републиці.

Установленнє українського президента краю відбулося так: Дня 6. листопада 1918 р. вимаширувала компанія українського війска в повнім военнім нарядженню під будинок краєвого правительства і обложила головний вхід. Міжтим вдалися члени У. Н. Р., Єротей Піґуляк, Іля Семака та офіцир Ілько Попович з інспектором Омеляном Поповичем, до дотеперішного австрійського президента краю, графа Ецдорфа, і Піґуляк іменем У. Н. Р. заявив, що У. Н. Р. перебирає власть в краю, ставить свого президента Омеляна Поповича і завзиває графа Ецдорфа передати йому уряд. Сей дуже змішався і став щось викручуватися, що він би й Українцям був за президента, та тоді приступив до нього офіцир І. Попович і заявив, що „ми прийшли перебрати уряд і не маємо охоти з вами розмовляти, а як не передаєте уряд, то наша компанія війска сама собі його візьме". Коли граф Ецдорф се почув, то поблід, пожовк, позеленів і тремтячим голосом сказав: „Я... я... я уступаю перед силою", підписав відтак протокол передачі й пійшов собі, а на його місце засів наш президент, що став рядити краєм в імени Української Народної Републики.

Рівночасно з настановленнєм президента краю поставлено в подібний спосіб українських комісарів на чолі найважнійших урядів. Так комісарем поліції став Яворський, комісарем жандармерії проф. Михайчук, комісарем почт і телеґрафів Добрянський, комісарем зелізниць Семен Ганчарюк, комісарем судівництва Артур Малик і т. д.

Повітові українські національні ради понаставляли своїх старостів по повітових містах, як в Заставні, Кіцмани, Вашківцях, Вижници, Сторожинци і Сереті. А на чолі управи міста Черновець став був Осип Безпалко, пізнійший міністер праці в кабінеті Мазепи. Військова команда міста Черновець спочивала ще від 3. листопада в руках надпоручника Северина Івановича, бувшого учителя в Чорнавці. Його „армія" була дуже невеличка і часом під ніч зовсім зникала, а складалася з самих добровольців ріжного ростий віку. Так примірom одного Божого ранку зголосилося до команданта Івановича поверх 500 селян з Мамаївців, Роґізни, Жучки та инших околичних сіл і він, умундурувавши їх найкрасшими мундурами, промаширувався з ними по головних улицях Черновець, піднявши сим високо повагу нашого війска в очах населення, бо воно бачило дійсно велику силу українського війска і вже не важилося наближуватись до ще не випорожнених до тла військових маґазинів, яких стерегли українські жовніри. Та в ночи щезло без сліду війско і сторожі від маґазинів, так що командант мусів на другий день вербувати нових добровольців і їх наново умундуровувати. Так повторялося кілька разів, доки не поприїзджало з фронтів більше офіцирів і більше серіозного війска, яке було всилі удержати лад і спокій в місті. Та на нашу черновецьку залогу спала досить трудна задача, обороняти край і місто від тих австрійських військових частин, котрі в непорядку майже ордами вертали з України і грабили безборонне населеннє. Українська залога під командою надпоручника Івановича завше давала собі раду з такими військами, розоружувала й висилала їх через Коломию на Угорщину. Та розоружити дивізію або дві пяного мадярського війска вповні аж по уха добре зоруженого гарматами та кулеметами, що мало з собою цілі поїзди української муки, сотки возів, худоби та коний, не було такою легкою справою і наш командант мусів братися на штуки, причім виставлявся нераз на смертну небезпеку.

Ось так десь дня 6 чи 7. листопада 1918 р. розташувалися дві чи три дивізії такого мадярського війска, повертаючого з України, в Жучці, грабило немилосерно населеннє й нагнало смертельної трівоги і мешканцям Черновець. Пійшов наш командант до них і каже їхньому командантови, що хоче їх розоружити. Та гордий угорський ґенерал з глумом відповідає: „Як маєте силу, то спробуйте нас розоружити!" Очевидно в нашого команданта, який мав з собою може яких 30 до 40 люда, не було змоги силою відобрати оружа. Тому став він чемно й дипльоматично розясняти Мадярам, що війна вже скінчилась. Австрія розпалась і що се вже територія Української Народної Републики, через яку чужі війска не сміють переходити з оружем в руках, а як декотрі може й перейдуть Буковину, то в Галичині, іменно в Коломиї вони все таки будуть розоружені. Мадяри дались переконати й заявили, що віддадуть оруже, однак просили, щоби їм оставити все добро, яке вони з собою везуть з України. Іванович на се пристав і забрав все оруже, полишаючи тільки офіцирам їхні баґнети. Та в Коломиї відобрали наші Мадярам все добро: муку, худобу, коні, вози, ба навіть не лишили їх і ліпшої верхної одежі, бо на Мадярщині обдирали до сорочки наших жовнірів, що вертали з італійського та балканського фронту.

Ось так наша власть на Буковині розвивалася й укріплялася з кождим днем. Чернівці прибрали були вид чисто українського міста, українська синьо-жовта величезна фана маяла на вежі черновецького ратуша на місци колишнього двоголового орла австрійського, якого взято відтам, виходила що дня українська урядова ґазета „Буковина", ба й німецькі ґазети подавали урядові оголошення також і в українській мові. Жиди й Німці були дуже вдоволені українською владою; лиш одним Волохам (Румунам) була вона не в смак і вони робили заходи, щоб Румунія післала війско на Буковину.

Коли таким чином Українці установили свою власть лише в українській части Буковини, полишаючи румунську часть Румунам, тоді Румунія зовсім несподівано вислала два сильні полки на Чернівці й заняла їх дня 12. листопада 1918 р., не зважаючи на протест Української Національної Ради, переданий румунському ґенералови в Глибоці українськими делеґатами Безпалком і Радомським. Перед сим нахабним заборчим нападом Румунії мусіла невеличка наша військова залога разом з нашим правительством перебратися з Черновець до Галичини, де наша влада стояла кріпко, й готовилася до рішаючого бою з Польщею о посіданнє Львова та забезпеченнє границь проти неї. Але цілу Буковину встигли Румуни заняти аж з початком грудня 1918 р. Вони посувалися зі своїми залогами дуже несміливо й поволи вперед, боячися гніву нашого народу, на який вони йшли розбишацьким насильством. Нарід ставився дуже зґірдливо до обдертого й шанталавого румунського війска і називав його „постолаками", тому, що воно було взуте в постоли.

(„Український Голос").

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕННЯ.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕНЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших покликів).

DETROIT і HAMTRAMCK, MICH.

Спів. Драм. тов. Ів. Котляревського відограє **в неділю, 26. вересня 1920 р.** в галі Української Хати, 22 Грейлінг Евню, Гамтрамк, Міш., **ВЕРХОВИНЦІ,** драма в 3-ох діях Ос. Корже, переклад В. Держируки. Вступ 75 і 50 цнт. Початок о годині 7.30 вечером. Режісер Д. А. На це гарне представленне проситься усіх.
14-15 КОМІТЕТ.

СПОВ. ТОВАРИШІ ДЯКОУЧИТЕЛІ І АМАТ. КРУЖКИ!

У мене можете дістати всіх композиторів нотні кусні церковні, всілякі пісні світські, партитури і примірники до представлень, пісні шкільні, з угроруського Богослуження все. Маю також на продаж книжки нотні Служби Божої, Осмогласник, Збірник. Те все відписую або випозичаю по таній ціні. ІВАН ЧЕРНЕЦЬКИЙ, дякоучитель, 316 Hudson Ave., Rochester, N. Y. 13-14

ВІНЧАННЄ.

Повідомляю всіх моїх знакомих, що мое вінчанне з п. Розалією Струк відбудеся дня 28. вересня с. р. о годині 1-ій рано в укр. церкві в So. Deerfield, Mass. Прошу о ласкаву участь. — Йосиф Затирка. 14

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Бр. св. Василія від. 339, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеться в неділю, 26. вересня о годині 2-гій пополудни, в гали Укр. Громади на Савті під ч. 610 Савт Американ Стр. Просяться всіх членів як найчисленнійше явитись, позаяк є досить важних справ до полагодження. — І. Сорока, предс.; І. Сорока (с. Мих.), кас.; В. Скольський, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Уряд бр. св. Николая, від. 106, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 26. вересня, зараз по Службі Божій. Моїм обовязком є повідомити всіх членів, що на мітинґу дня 22. серпня ухвалено всіми членами, котрі були присутні, хотяй мало що нас було, щоб наложити кару на кождого члена, котрий не явиться раз на місяць на мітинґу. Кара буде 50 центів і се увійде в життє сего мітинґу. Тож прошу, не забудьте та кождий приходіть самі, бо є так богато справ, а ніколи нема їх з ким полагодити. — М. Паславський, секр. фін.

ПОДЯКА.

Я низше підписана складаю сердечну подяку всім Вп. Урядникам У. Н. Союза за виплаченнє мені з фонду убогих $50, яко поратунку в моїй недузі, на яку я терплю вже пару років і вилічити мене лікарі не можуть. Дякую сердечно і всім Вп. Урядникам 104-го відділу У. Н. Союза за їх труди, за те, що вони про мене дбають і допомагають мені, чим тільки можуть. Особливо дякую Поважаному Пану Секретареви Вороні за його працю, що він потрудився і написав мені просьбу о запомогу. Тепер відзиваюся до Вас, Українці й Українки, Братя і Сестри: Вступайте як найчисленнійше до нашої найдорозшої організації, не сотками, але тисячами, щоби не було ні одного Українця чи Українки, які не належали би до найстаршої і найсильнійшої українскої орґанізації на тій земли Вашінґтона. При зближаючійся конвенції я Вам желаю. Панове Урядники У. Н. Союза: Дай Вам Боже здоровля і сили до праці, тую конвенцію як найкрасше перевести і надалі урядниками позістати та працювати для добра нашої орґанізації і для нашого українського народу. — **Марія Ющик,** від. 104 У. Н. С., в Перт Амбой, Н. Дж.

СОВІТСЬКІ УМОВИ МИРУ ДЛЯ ПОЛЬЩІ.

Москва, 20. серпня 1920.

Народній Ком'сар Закорд. Справ Чічерін до совітського посла Каменева у Лондоні. 19-го серпня:

„Голова російсько-української мирової делеґації" Данішевський сьогодні подав до відома польській мировій делеґації огляд російських умов миру. У вступі заявив Данішевський, що буде визнаною цілковита самостійність Польщі та її право до власної державности, позаяк кожний нарід має сам вирішити свою долю. Совітська Росія ніяк не бажає силою накидувати свої власні порядки иншим племенам, — комунізм є тільки тоді можливим, коли велика більшість робітників буде переконаною у потребі встановлення його. Совітська Росія відкидає теж воєнні відшкодовання і хоче жити з сусідніми народами в мирі.

Потім Данішевський прочитав поодинокі точки умов миру.

1. Росія і Україна визнають повну незалежність і свободу польської Республіки й урочисто потверджують повне право польського народу визначати самому своє буття і встановлювати форму правління по своєму бажанню.

2. Росія і Україна відмовляються від якогобнебуло виду воєнного відшкодування.

3. Остаточна східна границя Польщі буде на загал такасама, як її подав лорд Керзон в ноті від 11. липня, але Польща дістає більші области на схід від Білостоку й Холму.

4. Польська Республіка зменьшить свої оружні сили безумовно до 50.000 душ зі службовим речинцем одного року і для командуючого й адміністративного складу дозволяється додатково ще 10.000 душ. Отці збройні сили мають до помочі горожанську міліцію, яка складати-меться з робітників і якої завданням буде слідити за порядком і обезпекою. Якою буде ся міліція та її організація, вирішиться в подробицях підчас переговорів над мировим договором.

5. Польща почне демобілізацію після підписання мирового договору та закінчить її в один місяць після підписання.

6. Польща затримує свою зброю і ті воєнні матеріяли, які є потрібні для постачання наведених в п. 4 військових сил. Все решта, включаючи сюди те що находиться в арсеналах і складах в цілій Польщі має бути передане російській та українській владі на протязі одного місяця після підписання вступного миру, а до того часу оставати-меться під доглядом російських і українських комісій. Докладний речинець передачі та мінімальна кількість того, що мусить бути переданим з окрема кожному із другої сторони, встановиться підчас переговорів про мировий договір. Із того воєнного матеріялу Росія і Україна віддасть знова Польщі кількість, потрібну для озброєння повище згаданої міліції.

7. Польща відмовляється від всякого постачання її зброї і воєнних засобів та демобілізує свою воєнну промисловість. Демобілізація мусить закінчитися в часі і в порядку, який остановиться підчас переговорів. Вона буде переводитися під доглядом мішаних комісій.

8. Польща обовязується не вводити ані не перевозити ніяких помічних середників в військових частинах, зброї та муніції, які виходять із закордонних держав, що є ворожо настроєні проти Совітської Росії або Совітської України. Її не вільно терпіти на своїй території ніяких організацій, які булиб ворожо настроєні проти Росії, України або їхніх союзників та видавали себе за уряди Росії, України або їхніх частин.

9. Ворожі ділання припиняється дійсно в сімдесять дві години після підписання цього договору, російські й українські війска залишаються в той мент на тому місці, де вони находяться, але-ж не на схід від лінії, яку 11. липня назвав лорд Курзон. Польська армія відійде на пятьдесять верств на захід від української й російської армії, посередня область вважати-меться невтральною під польським правлінням і доглядом мішаних комісій і спеціяльних комісій, призначених з боку професіональних робітничих союзів. Відворот польської армії буде відбуватися теж під контролею мішаних комісій.

10. Одночасно з демобілізацією польської армії та з передачею военного матеріялу Росії й Україні відходити-ме взад російська й українська армія, так, що в мент скінчення демобілізації польської армії та передачі зброї й военного матеріялу, останеться в невтральній зоні тільки 200.000 війска.

11. Польща мусить повернути залізнодорожний, поштовий і телеграфний матеріял, який польські війска вивезли із території, що їх займали раніщ, а також сільсько-господарське приладдя, фабричні машини, як і прочу власність; крім того ще наново поставить розруйновані мости залізнодорожні лінії в часі і порядку, який визначиться в часі мирових переговорів.

12. Польща законом зобовяжеться до роздачі вільної землі, головно між родини цих польських громадян, які в часі війни погинули, яких ранено або які потерпіли на здоровлю (немічники).

13. Росія і Україна одержують повне право свобідного переїзду осіб і всякого роду товарів через польську область, при чім залізнорожна лінія Волковиск-Бідосток-Ґраєво остається в повнім посіданню під повним контролем російської республіки.

14. Польща проголосить повну політичну і військову амнестію.

15. Зараз після підписання мирового договору, оголосить Польща в цілости всі документя і весь матеріял, що відноситься до війни між Польщею і Росією і до війни між Польщею і Україною".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

РУХ СЕРЕД РІЛЬНИХ РОБІТНИКІВ В АНГЛІЇ.

Про рух серед рільних робітників в Англії мало що знає заграниця. А тимчасом там чимраз більше помітне оживлення і стихійне змагання до організації. Рільні робітники в Англії лучаться з загально пролетарським рухом Англії. Їхня організація числить около 400.000 членів, це є майже половина рільних робітників є зорганізована в „трейд юнионах", при чому слід зазначити, що в 1917 р. організація мала не більше як 100.000 членів.

Разом із зростом числа зорганізованих робітників, зростає в них соціялістична свідомість. Перед кількома роками ці робітники не думали про ніщо инше, крім вищих заробітків. Нині вони виступають з домаганням соціялізації рільних господарств. Ця зміна має своє жерело у двох фактах. Першим є вступленнє до великої професіональної організації. Другим є устава про продукцію пшениці, яка повстала в 1916 р. під впливом примінення Німеччиною підводних лодок в війні. Професіональні союзи утворили тоді окрему секцію для рільних робітників з цеї причини, що багатьох таких робітників в наслідок страйку і невдоволення, приходило до міст, де побільшили робітницьку армію. Задяки уставі про продукцію пшениці, рільні робітники утворили по цілому краю комітети для контролі продукції і заробітків на ріллі, а в цих комітетах рільні робітники мали таку саму скількість представників, що й віднаємці великих маєтків. (В Англії земельні власники не заряджують самі маєтками, але віднаймають).

На кождій конференції рільних робітників чимраз більше вкорінюється переконання, що нема розвязки аграрної справи, як довго земля є приватною власністю.

Рільні робітники борються за 48-годинний рільний тиждень, за мінімальну платню 50 шилінгів.

Треба додати, що віднаємці стоять по стороні рільних робітників і спільно виступають проти власників, що значно улегчує боротьбу робітникам і робить безвихідним положення англійських магнатів. Коли подумати, що цілий робітничий рух Англії так міст як і сіл, пливе одним руслом, легко зрозуміти, який сильний є цей рух і які великі надії він відкриває в найблищому майбутньому.

НАДХОДЯТЬ ДОВГІ ВЕЧЕРИ,

ПОРА БРАТИСЬ ДО ЧИТАННЯ.

Осьтут подаємо спис книжок, котрих нема ще в катальоґу.

Січові Стрільці. Їх історія і характер .... 15 ц.
Нива, книжочка-читанка для народа .... 15 ц.
Зоряний хлопчина, з малюнками 20 ц.
Вільне слово. Ілюстрована збірка 20 ц.
Завдання громади. Короткий нарис завдань комунальної політики .... 25 ц.
З культурного життя України 30 ц.
Життє і здоровле людий, написав Др. Іван Куровець .... 75 ц.
Життє і Слово. На літературно-громадські теми, написав В. Дорошенко .... 75 ц.
Відвдячився. Оповідання з козацької давнини, написав А. Чайковський $1.00
Незвичайні пригоди Матія Сандорфа. Сензаційна повість в двох томах, нап. Жуль Верн.. $2.80

Замовлення і гроші посилайте на адресу: 11-14

BASIL HRISHKO,
437 NORTH 6th AVENUE,
SCRANTON, PA.

ЧИТАЙТЕ КРАЄВІ ЧАСОПИСИ!

У Львові виходять такі часописи:

„ВПЕРЕД" виходить **кождого дня.** Передплата виносить 12 долярів на рік, 6 долярів на пів року.

„ЗЕМЛЯ І ВОЛЯ", часопись для сільського працюючого люду, виходить раз на тиждень. Передплата виносить 3 доляри на цілий рік.

„НАША МЕТА", часопись для робітних жінок, виходить два рази на місяць. Передплата виносить 1.50 доляра на цілий рік.

„ПРОФЕСІОНАЛЬНИЙ ВІСТНИК", орган Головної Ради українських професіональних організацій, виходить два рази на місяць. Передплата виносить 1.50 доляра на цілий рік.

Адреса тих всіх часописів така:

Адміністрація „Впереду", Львів, улиця Руська ч. 3.

„VPERED",

Lviv (Lemberg), East-Galicia, Europa.

Гроші найліпше посилайте через Земельний Банк Гіпотечний у Львові. 100-102в—

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймаємо. — За одно поміщенне платиться 10 центів за стрічку (5 слів), два і більше поміщень 7½ цента за стрічку від кождого поміщення. Після сих цін на дворазове оголошенне з 6 стрічок належить присилати $1.00. Оголошення продажи фарм приймається лише такі, коли в них є подана сама річ яка є на продаж, інвентар, запаси, положенне і ціна. Рішучо не приймаєсь оголошень з всякими дивовижними описами, висловлюванне надмірної прихильности для костумера і нападів на других продавців.

В справі поміщуваних оголошень на адресу „Свободи", не належить запитуватися адміністрацію а писати прямо на таку адресу, яка є подана в часописи. Адміністрація не має обовязку відкривати імен сторін, даючих анонімну адресу.

Пошукую мого брата **ГРИНЬКА КОСАРЧУК,** з села Самолуски, повіт Гусятин, Гал. Має перебувати в Торонто, Онт., Канада. Прошу його, щоби зголосився до мене листовно перед моїм відїздом до краю. JOHN KOSARCZUK, Box 234, Cuyahoga Falls, Ohio. 13-14

ПОШУКУЮ дівчини або вдови до догляду дітий на фармі. Платня після умови. Голоситись до: STEFAN PALYCIA, Rosedale, Mich. (Sault Ste Marie). 13-14

Пошукую свого вуйка **МИХАЇЛА ХУДИКА,** з села Слобода Золота, повіт Бережани. Хтоби о нім знав або він сам, прошу зголоситися до РОЗАЛІЯ ЗУРОВСЬКА, родом з Козова, на адресу: 1208 Engle St., Chester, Pa. 13-14

Пошукую **АННУ САДОВСЬКУ** у важній справі. Перед трома роками перебувала в околиці Вілксбери, Па. Хтоби про ню знав або вона сама, прошу зголоситися на адресу: WASYL HLUSZKO, Box 756, Conemaugh, Pa., Gambria Co. 13-14

ПОШУКУЮ доброго шевського робітника до реперовання черевиків. Платня тижнева $35.00. Прошу зголоситися листовно до: MICHAEL MAKOWSKI, Beckley, West Virginia. 14-18

Пошукую свого вітця **МАКСИМА ГУМЕНЮКА,** з Торського, пов. Заліщики. Гал. Зголоситись прощу до: JACKO HUMENIUK, 172 E. 3rd St., New York, N. Y. 14

Пошукую свого шваґра **ГРИНЯ ШЛИЯН,** котрий жив з родиною в селі Бенківцях, повіт Рогатин, Гал., а по приїзді до Америки перебував довший час до недавна в Дітройт. Хтоби про него знав або він сам зволить зголоситись у важній справі до його сестричної сестри: JUSTYNA NADRICZNA, 2 Ivy Clouse, Forest Hill, L. I., N. Y. 13-14

НА ПРОДАЖ ґросерня, 312 E. 93rd St., New York, N. Y. Бизнес вироблений, межи Славянами, в добрім положенню. Продаю з причини виїзду до краю. Голоситись на адресу: 312 E. 93rd St., New York, N. Y. 12-14

ПОТРІБНО шторника, котрий би міг провадити ґросерню і рахунки. Жадається кавція. Голоситися: CO-OPERATIVE UKRAINIAN GROCERY, 335 Remington St., Rochester, N. Y. 14-15

НА ПРОДАЖ реставрант при головній улици, в Ню Йорку, з добрим виробленим бізнесом. Продам з причини виїзду до краю. Голоситись під число 284 Hudson St., New York, N. Y. 14-16

Пані FANNY JUST, котра в маю 1914 року мешкала під адресою 69 Monte Vista Ave., Ridgewood, N. J., зволить подати свою теперішну адресу до Адміністрації „Свободи". До відібрання лист від шкільної товаришки, пані Angela Zaluznyj, Radetzky Strasse 17|III., або Dr. Josef Zaluznyj, Ukrainische Brigade Spital, Deutsch Gabel, Cecho-Slovakei.

ПОТРІБНО ДЯКОУЧИТЕЛЯ, що розуміє добре своє діло. Мусить бути чесний і працьовитий. Платня 100 долярів і доходи. Мусить провадити школу і хор. Голоситись на адресу: WASYL BIDA, P. O. Box 375, New Kensington, Pa. 12-14

ЕКСТРА! Конець прийшов для злодіїв і ошустів! Хто Вас обікрав або ошукав? Де твій муж або жінка? Прийдіть зі своїми клопотами до нашого офісу до одинокого українського детектива Михаїла Ґеллес, капітана Резервової Поліції. Приймаємо справи по цілій Америці. Порада даром. Повне вдоволенне. Памятайте на адресу: MICHAEL GELLES, 299 Broadway, New York City — Telephone: Worth 3515. 100—

ПОКОНАЙТЕ СВОГО ВОРОГА.

Ваш небезпечний ворог є тут в Америці, а ним є те, що Ви не почуваєтесь тут як у себе в дома. Не можете поняти дійсного життя Американця, бо не можете з ним порозумітися і розмовитися задля незнання англійської мови. Нашою легкою методою Ви навчитесь мови протягом 3 місяців через почту. Сотки учеників вивчились в нашій школі. Маємо богато вдячних гисьм. Пробні лекції і подробиці висилаємо за 10 цнт. грішми або марками, можна і канадійськими. Адресуйте: 02-04

FIRST AMERICAN PREPARATORY SCHOOL,
Dept. 46, 525 West 47th St.,
New York City.

ДОБРА НАГОДА ДЛЯ ТИХ, КОТРІ НЕ ІДУТЬ ДО КРАЮ.

Фарма 15 акрова, дім і стайня, 12 акрів під засівом, огороджене дротяним плотом для безрог і коров, 2 коні, 2 корови, 200 курий, 30 безрог а 30 на днях. Всі фармерські знаряди, досить меблів домашних, Гардман пяно. Пів години до Джерзи Сіти, Н. Дж. Ціна $10.000. Близші дуже умірковані услівя подасться листовно. Голоситись в англійській мові на адресу: JOHN SPELLMAN, Fairlawn, N. J. 14-15

НА ПРОДАЖ ФАРМА

о 15 акрах дуже доброї, орної землі, в стейті Ню Джерзи, в віддаленню 5 мінут ходу від стації а 15 мінут ходу від місточка, обсаджена і обсіяна, дім добрий, поверховий о 5 кімнатах, з пивницею, стайня, возівня і курник, гарний сад, усякі потрібні знаряди господарські, 2 корови, 1 кінь і понад 200 курий. Фарму сю продаєся з причини наміреного повороту до краю. Ціна 2000 долярів. Голоситися на адресу: FRANK WAYTZ, 615 E. 15th St., New York, N. Y. 13-15

Цікаві події з рідного краю подають

КРАЄВІ ЧАСОПИСИ

„Громадська Думка", „Вперед", „Земля і Воля" і инші. Єсли інтересуєтеся старим краєм, читайте сі часописи, а зробите подвійний хосен: раз, що будете читати правдиві відомости з рідного краю, а друге, що підопрете українську пресу в Галичині, котра потребує вашої піддержки. Ми вишлемо вам 9 чисел за 50 центів; 19 чисел за $1.00. Часопис „Світ Дитини" одно число за 10 центів. Пишіть на адресу: 07-16

UKRAINIAN BOOK STORE,
437 N. 6th Ave., Scranton, Pa.

ХТО МАЄ ЗАМІР

спровадити знакомих або родину з краю до Америки а жадає інформацій в тій справі, хай зголоситься до: 43—

LAW OFFICE,
49 E. 7th Street, New York City.

ФАРМИ

В ОКОЛИЦІ ФАБРИЧНОГО МІСТА РОМ, Н. Й.

Тепер є найліпший час оглядати фарму і видіти все ще на поли і яка земля і де можна купити собі добрий грунт і бути своїм босом на здоровім поли. У сім місті Ром є наших людий українських більше як до 200. Досить значна кольонія. Я походжу з Галичини від Станиславова. Тут продав я много фарм кождому купуючому чесно і правно, без жадного клопоту, а за то мені дякують люди. Я не підшиваюсь під чуже імя, але я є Українцем і членом У. Н. Союза, від. 121. Працюю для добра своїх людий у всяких потребах. Неодин з Вас тяжко працює в майнах і має гроші а боїться десь рушити, щоби не стратити кілька долярів, а то хто не пускаєся до дверий, тому ніколи двері не відчиняться. Як чоловік не рушиться, то й гаразду ніколи не зазнає і зістане майнером до смерти. 12-14

1) Фарма 170 акрів, 100 орної землі, решта пасовиско з лісом. Сад овочевий, 11 коров, 3 коні, кури, машини, дім, 3 шопи з цілим політком сегорічним. Ціна $7000, вплати $3000.

2) Фарма 125 акрів, половина ораного поля, 14 коров, 3 коні, 8 безрог, кури, машини, будинки, з цілим врожаєм з року. Ціна $7000, вплати $3000.

3) Фарма 100 акрів, 50 ораної землі, добрі будинки, сад, 5 коров, 2 ялівки, 2 коні, 4 безроги, 120 курий, 12 індиків, 12 гусий, 3 акри бандурки, 6 акрів вівса, 2 акри корни, 1 акер гречки, ½ акра фасолі. За все разом $4200, вплати $2500.

Маю еще кілька инших подібних добрих фарм. Прошу писати або приїзджайте до мене на понизшу адресу. Тільки стережіться других аґентів на стації в Ром.

Пишіть по інформації до:

ІВАН ЛАВРУК,
306 S. MADISON STREET,
ROME, N. Y.
Телефон: 1377.